നിരാകരണപത്രം

(Disclaimer)

പ്രാദേശികഭാഷയിൽ വിവർത്തനം ചെയ്ത വിധിന്യായം നിർമിത ബുദ്ധ്യാധിഷ്ഠിത വിവർത്തന ഉപകരണത്തിന്റെ സഹായത്തോടെ കേരള ഹൈക്കോടതിയിലെ ഐ.റ്റി.ഡയറക്ടറേറ്റ് സാധൂകരിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. എന്നിരുന്നാലും, ഇതിന്റെ ഉള്ളടക്കത്തിൽ ആശയപരമായോ സാംഗത്യപരമായോ വ്യാകരണപരമായോ ആഖ്യാനപരമായോ തെറ്റുകൾ കടന്നു കൂടാൻ സാധ്യതയുള്ളതാണ്. ഈ തർജ്ജമ കേവലം വ്യവഹാരകക്ഷികളുടെയും പൊതുജനങ്ങളുടെയും പൊതുവായ അറിവിലേക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്തുവാൻ വേണ്ടി മാത്രം ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണ്. ഔദ്യോഗികവും പ്രായോഗികവുമായ എല്ലാ ആവശ്യങ്ങൾക്കും വിധി നിർവ്വഹണ നടപ്പാക്കലുകൾക്കും പ്രസ്തുത വിധിന്യായത്തിന്റെ ഇംഗ്ലീഷ് പതിപ്പ് ആധികാരികവും അന്തിമവും ആയിരിക്കും.

ദക്ഷിൺ ഹരിയാന ബിജ്ലി വിത്രാൻ നിഗം ലിമിറ്റഡ്

v.

നാവിഗന്റ് ടെക്നോളജീസ് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ്

(സിവിൽ അപ്പീൽ നമ്പർ. 791/2021)

2021 മാർച്ച് 02

[ജസ്റ്റിസ് ഇന്ദു മൽഹോത്ര,ജസ്റ്റിസ് അജയ് രസ്തോഗി]

ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസിലിയേഷൻ നിയമം,1996 - വകുപ്പ് 31, വകുപ്പ് 34 - വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം ഹർജി ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സമയപരിധി – കോൾ സെന്റർ സേവനങ്ങൾ നൽകുന്ന എതിർകക്ഷി കമ്പനിയുമായി അപ്പീൽവാദി-കോർപ്പറേഷൻ ഒരു സേവനതല കരാർ ഒപ്പുവച്ചു – കരാറിൽ മദ്ധ്യസ്ഥതയ്ക്കുള്ള/ആർബിട്രേഷനുള്ള വ്യവസ്ഥ ഉണ്ടായിരുന്നു – അപ്പീൽ വാദി -കോർപ്പറേഷൻ സേവനതല കരാർ അവസാനിപ്പിച്ചത് കക്ഷികൾ തമ്മിൽ തർക്കങ്ങൾക്ക് കാരണമായി – തർക്കങ്ങൾ മൂന്നംഗ ട്രൈബ്യൂണലിന് റഫർ ചെയ്തു – 27.04.2018-ന് ആർബിട്രേഷൻ ട്രൈബ്യൂണൽ അവാർഡ് [2:1] വാക്കാൽ പ്രഖ്യാപിച്ചു, അതനുസരിച്ച് എതിർകക്ഷി -കമ്പനിയുടെ ക്ലെയിമുകൾ അനുവദിച്ചു – ഭൂരിപക്ഷം മദ്ധ്യസ്ഥരും കൈക്കൊണ്ട കാഴ്ചപ്പാടിനോട് മൂന്നാമത്തെ മദ്ധ്യസ്ഥൻ വിയോജിച്ചതായും, അദ്ദേഹം പ്രത്യേക അഭിപ്രായം നൽകുമെന്നും കക്ഷികളെ അറിയിച്ചു – അവാർഡിലെ ഏതെങ്കിലും കണക്കുകൂട്ടലിലെ, ക്ലറിക്കൽ അല്ലെങ്കിൽ അച്ചടി

പിശകുകൾ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതിനായി അവാർഡിന്റെ ഒരു കരട് പകർപ്പ് കക്ഷികൾക്ക് നൽകി – 12.05.2018-ന്, മൂന്നാമത്തെ മദ്ധ്യസ്ഥൻ, തന്റെ വിയോജിപ്പ് പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അഭിപ്രായത്തിന്റെ ഒരു പകർപ്പ് കക്ഷികൾക്ക് നൽകി (അഭിപ്രായത്തിൽ 27.04.2018 ആണ് തീയതി രേഖപ്പെടുത്തിയിരുന്നതെങ്കിലും) – തുടർന്ന്, മൂന്നാമത്തെ മദ്ധ്യസ്ഥൻ നൽകിയ വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായത്തിൽ എന്തെങ്കിലും അച്ചടിയിലുള്ളതോ ക്ലറിക്കലായതോ ആയ പിശകുകൾ ഉണ്ടോ എന്ന് ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതിന് കക്ഷികൾക്ക് അവസരം നൽകുന്നതിനായി കേസ് 19.05.2018-ലേക്ക് വെച്ചു – 19.05.2018-ന്, ഒപ്പിട്ട ആർബിട്രൽ അവാർഡിന്റെ പകർപ്പ് ഇരു കക്ഷികൾക്കും നൽകുകയും നടപടിക്രമങ്ങൾ അവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു – വകുപ്പ് 34 പ്രകാരമുള്ള ഹർജി ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സമയപരിധി ആരംഭിക്കുന്നത് 27.04.2018-ന് അവാർഡിന്റെ കരട് കക്ഷികൾക്ക് നൽകിയ തീയതി മുതലാണോ, അതോ 19.05.2018-ന് ഒപ്പിട്ട അവാർഡിന്റെ പകർപ്പ് നൽകിയ തീയതി മുതലാണോ - വിധിച്ചു : വകുപ്പ് 31(1) അനുസരിച്ച്, ഒരു അവാർഡ് സാധുതയുള്ളതാവണമെങ്കിൽ, ട്രൈബ്യൂണലിലെ ഓരോ അംഗവും അവാർഡിൽ നിർബന്ധമായും ഒപ്പുവയ്ക്കേണ്ടതുണ്ട് - കൂടാതെ, അവാർഡിനെതിരെ വകുപ്പ് 34 പ്രകാരമുള്ള ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സമയപരിധി ആരംഭിക്കുന്നത്, നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 31(5) ആവശ്യപ്പെടുന്നതുപോലെ, അപേക്ഷ നൽകുന്ന കക്ഷിക്ക് ആർബിട്രൽ അവാർഡിന്റെ ഒപ്പിട്ട പകർപ്പ് "ലഭിച്ച" തീയതി മുതലാണ് - ഈ കേസിൽ, 2018 മെയ് 19-ന്, അവാർഡിന്റെ ഒപ്പിട്ട പകർപ്പും വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായവും, യഥാർത്ഥ രേഖകൾക്കൊപ്പം കക്ഷികൾക്കും മദ്ധ്യസ്ഥർക്കും കൈമാറി - അതിനാൽ, ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സമയപരിധി

അവാർഡിന്റെ ഒപ്പിട്ട പകർപ്പ് കക്ഷികൾക്ക് ലഭ്യമാക്കിയ തീയതിയായ 19.05.2018 മുതൽ കണക്കാക്കേണ്ടതാണ്.

അപ്പീൽ അനുവദിച്ചുകൊണ്ട് കോടതി

വിധിച്ചു : വകുപ്പ് 34 പ്രകാരമുള്ള ഹർജി ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സമയപരിധി ആരംഭിക്കുന്നത് 27.04.2018-ന് അവാർഡിന്റെ കരട് കക്ഷികൾക്ക് നൽകിയ തീയതി മുതലാണോ, അതോ 19.05.2018-ന് ഒപ്പിട്ട അവാർഡിന്റെ പകർപ്പ് നൽകിയ തീയതി മുതലാണോ.

1. ഒരു ഏക മദ്ധ്യസ്ഥനോ അല്ലെങ്കിൽ ഒരു ട്രൈബ്യൂണലിലെ അംഗങ്ങളോ ആർബിട്രൽ അവാർഡിൽ ഒപ്പുവയ്ക്കേണ്ടതിന്റെ നിയമപരമായ ആവശ്യം 1996-ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 31 ൽ കണ്ടെത്താവുന്നതാണ്. ഈ വകുപ്പ് ഒരു ആർബിട്രൽ അവാർഡിന്റെ രൂപവും ഉള്ളടക്കവും വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു. [ഖണ്ഡിക 4(vii)]

2. വകുപ്പ് 31(1) നിർബന്ധിത സ്വഭാവത്തിലാണ് ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്. ഒരു ആർബിട്രൽ അവാർഡ് രേഖാമൂലമുള്ളതും ആർബിട്രേഷൻ ട്രൈബ്യൂണലിലെ എല്ലാ അംഗങ്ങളും അതിൽ ഒപ്പിടുകയും ചെയ്യണമെന്ന് അത് വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു. ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിൽ ഒന്നിലധികം മദ്ധ്യസ്ഥർ ഉണ്ടെങ്കിൽ, എല്ലാവരും ഒരുമിച്ച് പ്രവർത്തിച്ച് തങ്ങളുടെ അന്തിമ തീരുമാനം രേഖാമൂലം പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ഒപ്പിട്ട് അത് സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ മാത്രമാണ് അത് അവാർഡ് ആകുന്നത്. അവാർഡ് ഒപ്പിട്ടതിന് ശേഷം മാത്രമേ അതിന് നിയമപരമായ പ്രാബല്യം ഉണ്ടാകൂ, കാരണം ഒപ്പുവയ്ക്കുന്നതാണ് അതിന് ആധികാരികത നൽകുന്നത്. ഒപ്പിട്ടതിന് ശേഷം അല്ലാതെ അവാർഡിന് അന്തിമത്വം ഉണ്ടാകില്ല, കാരണം

അവാർഡിൽ ഒപ്പിടുന്നത് അതിന് നിയമപരമായ പ്രാബല്യവും സാധുതയും നൽകുന്നു. അവാർഡ് ഉണ്ടാക്കുന്നതും അത് കക്ഷികൾക്ക് കൈമാറുന്നതും ഒരു മദ്ധ്യസ്ഥത നടപടിയിലെ വ്യത്യസ്ത ഘട്ടങ്ങളാണ്. ആരാണോ അവാർഡ് ഉണ്ടാക്കുന്നത്, അയാൾ അല്ലെങ്കിൽ അവർ അത് സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ മാത്രമാണ് അത് ഒരു അവാർഡ് ആവുന്നത്. അവാർഡ് സാധുതയുള്ളതാകുന്നതിന് അവാർഡിൽ ട്രൈബ്യൂണലിലെ ഓരോ അംഗവും ഒപ്പിടണമെന്ന് നിയമം നിഷ്കർഷിക്കുന്നു. "വേണം" എന്ന പദത്തിന്റെ ഉപയോഗം ഇതിനെ ഒരു നിർബന്ധിത ആവശ്യകത ആക്കുന്നു. ഇത് ഒരു ഔദ്യോഗിക നടപടി മാത്രമോ അല്ലെങ്കിൽ വെറുമൊരു ഔപചാരികത മാത്രമോ അല്ല. [ഖണ്ഡിക 4(viii)]

3. വകുപ്പ് 31-ലെ ഉപവകുപ്പ് (1), ഉപവകുപ്പ് (4) ന് ഒപ്പം വായിക്കുമ്പോൾ, ആർബിട്രൽ അവാർഡ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന ഒരൊറ്റ തീയതി മാത്രമേ നിയമം ഉദ്ദേശിക്കുന്നുള്ളൂ എന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നു. അതായത്, ആർബിട്രൽ അവാർഡിന്റെ ഒപ്പിട്ട പകർപ്പ് കക്ഷികൾക്ക് നൽകുന്ന തീയതി. വകുപ്പ് 31(5), ആർബിട്രേറ്റർ/ട്രൈബ്യൂണൽ അവാർഡിന്റെ ഒപ്പിട്ട പകർപ്പ് കക്ഷികൾക്ക് നൽകണമെന്ന് നിഷ്കർഷിക്കുന്നു. വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സമയപരിധി ആരംഭിക്കുന്നത്, അവാർഡിന്റെ ഒപ്പിട്ട പകർപ്പ് ലഭിക്കുന്ന തീയതി മുതലാണ്. ഇത് വകുപ്പ് 34(3)-ലെ ഉപവകുപ്പ് (3) ൽ നിന്ന് വ്യക്തമാണ്. [ഖണ്ഡിക 4(ix)]

4. 1996 ലെ ഇന്ത്യൻ ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസിലിയേഷൻ നിയമ പ്രകാരമുള്ള മദ്ധ്യസ്ഥത നടപടികളിൽ ഒപ്പിട്ട അവാർഡ് കക്ഷികൾക്ക് നൽകുന്ന തീയതി ഒരു നിർണായക തീയതിയാണ്. ഈ തീയതി മുതൽ താഴെ പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ പ്രാബല്യത്തിൽ വരുന്നു: (a)

അവാർഡിൽ തിരുത്തലിനും വ്യാഖ്യാനത്തിനും വേണ്ടിയോ അല്ലെങ്കിൽ അധിക അവാർഡിനോ ഉള്ള അപേക്ഷ വകുപ്പ് 33 പ്രകാരം 30 ദിവസത്തിനുള്ളിൽ ഫയൽ ചെയ്യാനുള്ള സമയം ആരംഭിക്കുന്നു; (b) നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 32(1) അനുസരിച്ച് മദ്ധ്യസ്ഥത നടപടികൾ അവസാനിക്കുന്നു; (c) അവാർഡിനെതിരെ വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സമയപരിധി ആരംഭിക്കുന്നു. [ഖണ്ഡിക 4(xvii)]

5. വകുപ്പ് 34, അവാർഡ് റദ്ദാക്കുന്നതിനായി ഉപവകുപ്പുകൾ (2) ഉം (3) ഉം പ്രകാരം അപേക്ഷ നൽകിയാൽ, കോടതിക്ക് അവാർഡിന്റെ ജുഡീഷ്യൽ പരിശോധന നടത്തുന്നതിനുള്ള അവസരം നൽകുന്നു. 1996-ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 31(5) ആവശ്യപ്പെടുന്നതുപോലെ, അപേക്ഷ നൽകുന്ന കക്ഷിക്ക് അവാർഡിന്റെ ഒപ്പിട്ട പകർപ്പ് "ലഭിച്ച" തീയതി മുതലാണ്, വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം അവാർഡിനെതിരെ ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സമയപരിധി ആരംഭിക്കുന്നത്. വകുപ്പ് 34(3), അവാർഡ് "ലഭിച്ച" തീയതി മുതൽ മൂന്ന് മാസത്തെ ഒരു പ്രത്യേക സമയപരിധി നൽകുന്നു. കൂടാതെ, ഈ കാലയളവിനുള്ളിൽ അപേക്ഷ നൽകുന്നതിൽ നിന്ന് കക്ഷിയെ മതിയായ കാരണം മൂലം തടഞ്ഞുവെന്ന് കോടതിക്ക് ബോധ്യപ്പെടുകയാണെങ്കിൽ, മുപ്പത് ദിവസത്തെ അധിക സമയം കൂടി കോടതിക്ക് അനുവദിക്കാവുന്നതാണ്, എന്നാൽ അതിനുശേഷം കൂടുതൽ സമയം അനുവദിയ്ക്കാൻ പാടില്ല. [ഖണ്ഡിക 4(xviii)]

6. നിയമം നിലവിലെ വസ്തുതകളിൽ പ്രയോഗിക്കുമ്പോൾ, മദ്ധ്യസ്ഥത നടപടികൾ പരിശോധിച്ചതിൽ നിന്ന്, അവാർഡ് 2018 ഏപ്രിൽ 27-ന് പ്രഖ്യാപിച്ചുവെങ്കിലും, അവാർഡിന്റെ ഒപ്പിട്ട പകർപ്പ് കക്ഷികൾക്ക് 2018 മെയ് 19-ന് മാത്രമാണ് നൽകിയത് എന്ന് കോടതി

കണ്ടെത്തി. ട്രിബ്യൂണലിന്റെ നടപടിക്രമപരമായ ഉത്തരവുകൾ വെളിപ്പെടുത്തുന്നത്, 2018 ഏപ്രിൽ 27 എന്ന തീയതിയിൽ, അവാർഡിലെ ഏതെങ്കിലും കണക്കുകൂട്ടലിലെ, ക്ലറിക്കൽ, അല്ലെങ്കിൽ അച്ചടി പിശകുകൾ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതിനായി അവാർഡിന്റെ ഒരു പകർപ്പ് മാത്രമാണ് കക്ഷികൾക്ക് നൽകിയത് എന്നാണ്. മൂന്നാമത്തെ മദ്ധ്യസ്ഥൻ വിയോജിച്ചു എന്നും അദ്ദേഹം തന്റെ അഭിപ്രായം പ്രത്യേകമായി നൽകുമെന്നും രേഖപ്പെടുത്തി. തുടർന്ന് നടപടികൾ 2018 മെയ് 12-ലേക്ക് വെച്ചു. 2018 മെയ് 12, ഈ തീയതിയിൽ മൂന്നാമത്തെ മദ്ധ്യസ്ഥൻ തന്റെ വിയോജിപ്പ് അറിയിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അഭിപ്രായം പ്രഖ്യാപിച്ചു. വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായത്തിലെ ഏതെങ്കിലും അച്ചടിയിലുള്ളതോ ക്ലറിക്കലായതോ ആയ പിശകുകൾ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതിനും നടപടിക്രമങ്ങളുടെ യഥാർത്ഥ രേഖകൾ കക്ഷികൾക്ക് കൈമാറുന്നതിനും വേണ്ടി ട്രൈബ്യൂണൽ കേസ് 2018 മെയ് 19-ലേക്ക് മാറ്റി. 2018 മെയ് 19, ഈ തീയതിയിലാണ് ഒപ്പിട്ട അവാർഡിന്റെയും വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായത്തിന്റെയും പകർപ്പുകൾ, യഥാർത്ഥ രേഖകൾക്കൊപ്പം കക്ഷികൾക്കും മദ്ധ്യസ്ഥർക്കും കൈമാറിയത്. ഈ ദിവസം ട്രൈബ്യൂണൽ നടപടികൾ അവസാനിപ്പിക്കാൻ ഉത്തരവിട്ടു. [ഖണ്ഡിക 5]

7. അവാർഡിനെതിരെ ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സമയപരിധി കണക്കാക്കേണ്ടത് അവാർഡിന്റെ ഒപ്പിട്ട പകർപ്പ് കക്ഷികൾക്ക് ലഭ്യമാക്കിയ തീയതി മുതലാണ് എന്ന ഉറച്ച അഭിപ്രായമാണ് കോടതിയ്ക്കുള്ളത്. നിലവിലെ കേസിൽ ഇത് 2018 മെയ് 19 ആണ്. [ഖണ്ഡിക 6]

യൂണിയൻ ഓഫ് ഇന്ത്യ v. ടെക്കോ ട്രിച്ചി എഞ്ചിനീയേഴ്സ് & കോൺട്രാക്ടേഴ്സ് (2005) 4 എസ്.സി.സി 239 : [2005] 2 എസ്.സി.ആർ 983; പി. രാധാബായി വി. പി.

അശോക് കുമാർ (2019) 13 എസ്.സി.സി 445: [2018] 12 എസ്.സി.ആർ 143; സാങ്ഷ്യോങ് എഞ്ചിനീയറിംഗ് ആൻഡ് കൺസ്ട്രക്ഷൻ കോ. ലിമിറ്റഡ്. v. എൻ. എച്ച്. എ. ഐ (2019) 15 എസ്. സി. സി 131: [2019] 7 എസ്.സി.ആർ 522-ആശ്രയിച്ചു.

മഹാരാഷ്ട്ര സംസ്ഥാനം v . ആർക്ക് ബിൽഡേഴ്സ് (2011) 4 എസ്.സി.സി 616: [2011] 4 എസ്.സി.ആർ 432; അനിൽകുമാർ ജിനഭായ് പട്ടേൽ v. പ്രവിഞ്ചന്ദ്ര ജിനഭായ് പട്ടേൽ (2018) 15 എസ്.സി.സി 178: [2018] 3 എസ്.സി.ആർ 718; ഹിമാചൽ പ്രദേശ് സംസ്ഥാനം v ഹിമാചൽ ടെക്നോ എഞ്ചിനീയേഴ്സ് (2010) 12 എസ്.സി.സി 210: [2010] 8 എസ്.സി.ആർ 1025; യൂണിയൻ ഓഫ് ഇന്ത്യ വി. പോപ്പുലർ കൺസ്ട്രക്ഷൻ (2001) 8 എസ്.സി.സി 470: [2001] 3 സപ്ലിമെന്റുകൾ. എസ്.സി.ആർ 619; സിംപ്ലക്സ് ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ചർ v. യൂണിയൻ ഓഫ് ഇന്ത്യ (2019) 12 എസ്.സി.സി 455-പരാമർശിച്ചു.

ആക്സിയോസ് നാവിഗേഷൻ v. ഇന്ത്യൻ ഓയിൽ കോർപ്പറേഷൻ 2012 എസ്.സി.സി Online Bom 4; ഭാരത് സഞ്ചാർ നിഗം ലിമിറ്റഡ് v. അക്കോമും മറ്റുള്ളവരും AIR 2009 Delhi 102; ആക്സിയോൺ നാവിഗേഷൻ v. ഇന്ത്യൻ ഓയിൽ കോർപ്പറേഷൻ ലിമിറ്റഡ് (2012) 114 (1) ബോം എൽആർ 392; ഓറിയന്റൽ ഇൻഷുറൻസ് കമ്പനി v. എയർ ഇന്ത്യ ലിമിറ്റഡ് (2019) എസ്.സി.സി Online Del 11634-പരാമർശിച്ചു.

കേസ് നിയമ സൂചിക

[2019] 7 SCR 522	**ആശ്രയിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 3.1,4.20**
[2005] 2 SCR 983	**ആശ്രയിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 4.10**
[2011] 4 SCR 432	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 4.11**
[2018] 3 SCR 718	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 4.11**
[2010] 8 SCR 1025	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 4.12**
[2001] 3 Suppl. SCR 619	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 4.18**
(2019) 12 SCC 455	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 4.18**
[2018] 12 SCR 143	**ആശ്രയിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 4.19**

സിവിൽ അപ്പീൽ അധികാരിത : സിവിൽ അപ്പീൽ നമ്പർ. 791/2021.

എഫ്.എ.ഒ.നമ്പർ.1954/2019 ൽ ചണ്ഡീഗഢിലെ പഞ്ചാബ്, ഹരിയാന ഹൈക്കോടതിയുടെ 11.12.2019 ലെ വിധിന്യായത്തിൽ നിന്നും ഉത്തരവിൽ നിന്നും.

ഹേമന്ത് ഗുപ്ത, പായൽ ഗുപ്ത, സുനക്ഷി ഗുപ്ത, തുഷാർ ശർമ, സഞ്ജയ് കുമാർ വിസെൻ എന്നിവർ - അപ്പീൽവാദിയ്ക്ക് വേണ്ടി.

ജോബി പി. വർഗീസ് - എതിർകക്ഷിയ്ക്ക് വേണ്ടി.

കോടതിയുടെ വിധിന്യായം പ്രസ്താവിച്ചത്

ജസ്റ്റിസ് ഇന്ദു മൽഹോത്ര

അപ്പീൽ നൽകുവാൻ അനുമതി നൽകി

1. ബിജ്ലി വിത്രെൻ നിഗം എന്ന അപ്പീൽവാദി, 1996-ലെ ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസിലിയേഷൻ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം ഫയൽ ചെയ്ത ഒരു ഹർജിയിൽ നിന്നാണ് നിലവിലെ ഈ സിവിൽ അപ്പീൽ ഉയർന്നുവരുന്നത്. ഈ ഹർജി, മൂന്ന് അംഗങ്ങളുള്ള ട്രൈബ്യൂണൽ (2:1) 2018 ഏപ്രിൽ 27-ന് എതിർകക്ഷി കമ്പനിക്ക് അനുകൂലമായി പുറപ്പെടുവിച്ച ആർബിട്രൽ അവാർഡ് ചോദ്യം ചെയ്തുകൊണ്ടുള്ളതാണ്.

2. കോടതി പരിഗണിക്കേണ്ടതായി വന്ന വിഷയം ഇതാണ്: ആർബിട്രേഷൻ അല്ലെങ്കിൽ മദ്ധ്യസ്ഥത നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം ഹർജി ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സമയപരിധി 2018 ഏപ്രിൽ 27-ലെ അവാർഡിന്റെ കരട് രൂപം കക്ഷികൾക്ക് വിതരണം ചെയ്ത തീയതി മുതലാണോ, അതോ ഒപ്പിട്ട അവാർഡിന്റെ പകർപ്പ് നൽകിയ തീയതി മുതലാണോ ആരംഭിക്കുക ?

(i) അപ്പീൽവാദിയായ കോർപ്പറേഷനും കോൾ സെൻറർ സേവനങ്ങൾ നൽകുന്ന എതിർകക്ഷി കമ്പനിയും തമ്മിൽ 2011 മെയ് 2-ന് ഒപ്പുവെച്ച സർവ്വീസ് ലെവൽ എഗ്രിമെൻറിൽ/കരാറിൽ നിന്നാണ് പശ്ചാത്തല വസ്തുതകൾ ഉടലെടുക്കുന്നത്.

ഈ കരാറിലെ ഖണ്ഡം 13 പ്രകാരം, 1996 ലെ ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ്

കൺസിലിയേഷൻ നിയമപ്രകാരം ഒരു മൂന്നംഗ ട്രൈബ്യൂണൽ വഴിയുള്ള മദ്ധ്യസ്ഥതയിലൂടെ തർക്കങ്ങൾ പരിഹരിക്കാൻ വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിരുന്നു.

ഖണ്ഡം 13 ഇപ്രകാരമാണ് :

"13. മദ്ധ്യസ്ഥത/ആർബിട്രേഷൻ

ഈ കരാറിൽ നിന്ന് ഉണ്ടാകുന്നതോ, ബന്ധപ്പെട്ടതോ, സംബന്ധിക്കുന്നതോ, അതിന്റെ ഫലമായോ, അല്ലെങ്കിൽ അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതോ ആയ എല്ലാ കാര്യങ്ങളും, ചോദ്യങ്ങളും, തർക്കങ്ങളും, അഭിപ്രായ വ്യത്യാസങ്ങളും, കൂടാതെ/അല്ലെങ്കിൽ അവകാശവാദങ്ങളും തർക്കമുണ്ടാകുന്ന സമയത്ത് ഇരു കക്ഷികളുടെയോ അല്ലെങ്കിൽ ഏതെങ്കിലും ഒരു കക്ഷിയുടെയോ ബാധ്യതകൾ നിലനിൽക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ഇല്ലെങ്കിലും, കരാർ അവസാനിപ്പിക്കുകയോ അവസാനിപ്പിച്ചതായി കരുതുകയോ പൂർത്തിയാക്കുകയോ ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ഇല്ലെങ്കിലും – മദ്ധ്യസ്ഥതയ്ക്ക്/ആർബിട്രേഷന് വിടേണ്ടതാണ്. മദ്ധ്യസ്ഥത മൂന്ന് മദ്ധ്യസ്ഥർ ചേർന്നാണ് നടത്തേണ്ടത്: ഒരാളെ സർവ്വീസ് പ്രൊവൈഡർ നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യണം. ഒരാളെ നിഗം നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യണം (ഈ മദ്ധ്യസ്ഥനെ ഡി.എച്ച്.ബി.വി.എൻ.എൽ-എം.ഡി. അല്ലെങ്കിൽ നിഗമിന്റെ അധികാരി അംഗീകരിക്കണം). മൂന്നാമത്തെ മദ്ധ്യസ്ഥനെ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂഷൻ ഓഫ് എഞ്ചിനീയേഴ്സ്, ഇന്ത്യയുടെ പ്രസിഡന്റ് നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യണം. മദ്ധ്യസ്ഥതയ്ക്കുള്ള വ്യവസ്ഥ ഉപയോഗിച്ചുകൊണ്ട് മറ്റേ കക്ഷിയിൽ നിന്ന് നോട്ടീസ് ലഭിച്ച് മുപ്പത് (30) ദിവസത്തിനകം ഏതെങ്കിലും ഒരു കക്ഷി തങ്ങളുടെ മദ്ധ്യസ്ഥനെ നിയമിക്കുന്നതിൽ

പരാജയപ്പെട്ടാൽ, മറ്റേതെങ്കിലും ഒരു കക്ഷിയുടെ അപേക്ഷ പ്രകാരം ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂഷൻ ഓഫ് എഞ്ചിനീയേഴ്സ്, ഇന്ത്യയുടെ പ്രസിഡന്റിന് മദ്ധ്യസ്ഥനെ നിയമിക്കാൻ അധികാരം ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്. അങ്ങനെ ഒരു നിയമനം നടത്തിക്കൊണ്ടുള്ള ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂഷൻ ഓഫ് എഞ്ചിനീയേഴ്സ് (ഇന്ത്യ)യുടെ ഉത്തരവിന്റെ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തിയ പകർപ്പ് ഓരോ കക്ഷിക്കും നൽകേണ്ടതാണ്.

മദ്ധ്യസ്ഥരിൽ ഭൂരിപക്ഷത്തിന്റെ തീരുമാനം അന്തിമവും കക്ഷികൾക്ക് ബാധകവും ആയിരിക്കും. ആർബിട്രേഷൻ ട്രൈബ്യൂണലിനെ നിയമിക്കുന്ന തീയതിയിൽ നിഗമിന് നൽകിയിട്ടുള്ള/നിലവിലുള്ള നിർദ്ദേശങ്ങൾ അനുസരിച്ചായിരിക്കും ആർബിട്രേഷന്റെ ചിലവ് എന്ന് കരാറിലേർപ്പെട്ട കക്ഷികൾ സമ്മതിക്കുന്നു. കക്ഷികളുടെ സമ്മതത്തോടെ അവാർഡ് നൽകുന്നതിനുള്ള സമയം മദ്ധ്യസ്ഥർക്ക് കാലാകാലങ്ങളിൽ നീട്ടിനൽകാവുന്നതാണ്. മേൽപ്പറഞ്ഞ മദ്ധ്യസ്ഥരിൽ ആരെങ്കിലും മരിക്കുകയോ, കൃത്യവിലോപം നടത്തുകയോ, രാജിവെക്കുകയോ, അല്ലെങ്കിൽ ഏതെങ്കിലും കാരണത്താൽ പ്രവർത്തിക്കാൻ കഴിയാതെ വരികയോ ചെയ്താൽ, പുറത്തുപോയ മദ്ധ്യസ്ഥന് പകരം മറ്റൊരു മദ്ധ്യസ്ഥനെ നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യാൻ ബന്ധപ്പെട്ട കക്ഷിക്ക് നിയമപരമായി അവകാശമുണ്ടായിരിക്കും.

മദ്ധ്യസ്ഥന് കരാറിന് അനുസൃതമായി എഞ്ചിനീയറുടെ ഏതൊരു തീരുമാനവും, അഭിപ്രായവും, നിർദ്ദേശവും, സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തലും അല്ലെങ്കിൽ മൂല്യനിർണ്ണയവും പുനരവലോകനം ചെയ്യാനും ക്ലടാതെ/അല്ലെങ്കിൽ പരിഷ്കരിക്കാനും പൂർണ്ണമായ അധികാരം ഉണ്ടായിരിക്കും. ക്ലടാതെ, ഈ മദ്ധ്യസ്ഥരുടെ മുമ്പാകെയുള്ള

നടപടികളിൽ പ്രസ്തുത വിധി നേടുന്നതിനായി എഞ്ചിനീയറുടെ മുമ്പാകെ വെച്ച തെളിവുകളിലോ വാദങ്ങളിലോ മാത്രം ഒതുങ്ങിനിൽക്കേണ്ട ഒരു പരിമിതിയും കക്ഷികൾക്കില്ല.

.....

മേൽ പറഞ്ഞ വ്യവസ്ഥകൾക്ക് വിധേയമായി, 1996-ലെ ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസിലിയേഷൻ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകളും അതിന് കീഴിലുള്ള ചട്ടങ്ങളും, അതാത് സമയങ്ങളിൽ പ്രാബല്യത്തിലുള്ള അതിന്റെ ഏതെങ്കിലും നിയമപരമായ ഭേദഗതികളും, ഈ ഖണ്ഡം പ്രകാരമുള്ള മദ്ധ്യസ്ഥതാ നടപടികൾക്ക് ബാധകമാകുന്നതായി കണക്കാക്കപ്പെടും."

(ii) 2014 ഒക്ടോബർ 16-ന് അപ്പീൽവാദി കോർപ്പറേഷൻ സർവ്വീസ് ലെവൽ എഗ്രിമെന്റ്/കരാർ അവസാനിപ്പിച്ചു. ഇത് കക്ഷികൾ തമ്മിൽ തർക്കങ്ങൾക്ക് വഴിവെച്ചു. ഈ തർക്കങ്ങൾ മൂന്നംഗ ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ മദ്ധ്യസ്ഥതയ്ക്ക് വിട്ടു.

(iii) 2018 ഏപ്രിൽ 27-ന് ആർബിട്രേഷൻ ട്രൈബ്യൂണൽ വാക്കാലുള്ള അവാർഡ് [2:1] പ്രഖ്യാപിച്ചു. ഇതനുസരിച്ച് എതിർകക്ഷി കമ്പനിയുടെ അവകാശവാദങ്ങൾ അനുവദിച്ചു. ഭൂരിപക്ഷം മദ്ധ്യസ്ഥരുടെ കാഴ്ചപ്പാടുമായി മൂന്നാമത്തെ മദ്ധ്യസ്ഥൻ വിയോജിച്ചു എന്നും, അദ്ദേഹം തന്റെ പ്രത്യേക അഭിപ്രായം നൽകുമെന്നും കക്ഷികളെ അറിയിച്ചു. അടുത്ത വാദം കേൾക്കുന്ന തീയതിയിൽ, അവാർഡിലെ ഏതെങ്കിലും കണക്കുകൂട്ടലിലെ, ക്ലറിക്കൽ, അല്ലെങ്കിൽ അച്ചടി പിശകുകൾ

ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതിനായി കരട് അവാർഡിന്റെ ഒരു പകർപ്പ് കക്ഷികൾക്ക് നൽകി.

27.04.2018 ലെ ടൈബ്യൂണൽ നടപടികൾ താഴെപ്പറയുന്ന പ്രകാരമാണ് :

"27.04.2018

ഹാജരായവർ :-

ക്ലെയിമന്റ്/അവകാശവാദിയ്ക്ക് വേണ്ടി ശ്രീ. നിശാന്ത് ശ്രീവാസ്തവ, അഡ്വക്കേറ്റ്, ക്ലെയിമന്റിന്റെ എം.ഡി.യായ ശ്രീ. അങ്കുർ ഭാട്ടിയ എന്നിവർ.

ശ്രീ. ആശിഷ് ഗോയൽ, അഡ്വക്കേറ്റ്, ശ്രീ. സഞ്ജീവ് ശർമ്മ എന്നിവർ എതിർകക്ഷിക്ക് വേണ്ടി.

ഇന്നത്തെ തീയതിയിലെ പ്രത്യകം രേഖപ്പെടുത്തിയ അവാർഡിലൂടെ ക്ലെയിമന്റിന്റെ അവകാശവാദങ്ങൾ ചെലവ് സഹിതം അനുവദിച്ചിരിക്കുന്നു.ഡോ. ശിവ ശർമ്മ ഇതിനോട് യോജിക്കുന്നു. എന്നാൽ, ശ്രീ. ഡി.എസ്. യാദവ് ഇതിനോട് വിയോജിച്ചു. അദ്ദേഹം തന്റെ പ്രത്യേക അവാർഡ് ഫയൽ ചെയ്യുന്നതാണ്. അവാർഡിന്റെ പകർപ്പുകൾ സൗജന്യമായി ഇരു കക്ഷികളുടെയും ബഹുമാനപ്പെട്ട അഭിഭാഷകർക്ക് നൽകിയിട്ടുണ്ട്. ശ്രീ. ഡി.എസ്. യാദവ്, ആർബിട്രേറ്ററുടെ അവാർഡിനായി 12.05.2017-ന്, വൈകുന്നേരം 4:30-ന് ഹാജരാകാനായി വെച്ചിരിക്കുന്നു. ആ

തീയതിയിൽ, അവാർഡിൽ സംഭവിച്ചിട്ടുള്ള കണക്കുകൂട്ടലുകളിലെ പിശകുകൾ, ക്ലറിക്കൽ അല്ലെങ്കിൽ അച്ചടി പിശകുകൾ, അല്ലെങ്കിൽ അതുപോലെയുള്ള മറ്റ് പിശകുകൾ എന്തെങ്കിലും ഉണ്ടെങ്കിൽ, കക്ഷികൾക്ക് അത് ചൂണ്ടിക്കാണിക്കാവുന്നതാണ്.

വിനോദ് ജെയിൻ, (റിട്ട.) ഡി & എസ് ജഡ്ജ് പ്രിസൈഡിംഗ് ആർബിട്രേറ്റർ

ശ്രീ. ശിവ ശർമ്മ, (റിട്ട.) ഡി & എസ് ജഡ്ജ്

ശ്രീ. ഡി.എസ്. യാദവ്, (റിട്ട.) ഡയറക്ടർ, ഡി.എച്ച്.ബി.വി.എൻ "

കേസ് അടുത്ത ഹിയറിങ്ങിനായി 12.05.2018-ലേക്ക് മാറ്റിവെച്ചു.

(iv) 12.05.2018-ന്, മൂന്നാമത്തെ മദ്ധ്യസ്ഥൻ/ആർബിട്രേറ്റർ വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായത്തിന്റെ ഒരു പകർപ്പ് കക്ഷികൾക്ക് നൽകി (ഈ അഭിപ്രായം 27.04.2018 തീയതിയിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയതായിരുന്നെങ്കിലും). തുടർന്ന്, മൂന്നാമത്തെ ആർബിട്രേറ്ററുടെ വിയോജിപ്പ് അറിയിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അഭിപ്രായത്തിൽ എന്തെങ്കിലും ക്ലറിക്കൽ അല്ലെങ്കിൽ അച്ചടി പിശകുകൾ ഉണ്ടോ എന്ന് കക്ഷികൾക്ക് ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതിനായി, കേസ് 19.05.2018-ലേക്ക് മാറ്റി.

12.05.2018-ലെ ഉത്തരവ് താഴെ നൽകുന്നു:

"12.05.2018

ഹാജരായവർ :-

ശ്രീ. നിശാന്ത് ശ്രീവാസ്തവ, അഡ്വക്കേറ്റ് - ക്ലെയിമന്റ്/അവകാശവാദിയ്ക്ക് വേണ്ടി

ശ്രീ. സഞ്ജീവ് ശർമ്മ - എതിർകക്ഷിക്ക് വേണ്ടി

ആർബിട്രേറ്ററായ ശ്രീ. ഡി.എസ്.യാദവ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിയോജിപ്പ് അറിയിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അവാർഡ് ഫയൽ ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

ഈ മദ്ധ്യസ്ഥതാ നടപടികളിലെ ഇരു കക്ഷികൾക്കും അവാർഡിന്റെ പകർപ്പുകൾ സൗജന്യമായി നൽകിയിരിക്കുന്നു. 27.04.2018-ലെ അവാർഡിൽ കക്ഷികൾ ആരും തന്നെ കണക്കുകൂട്ടലിലോ ക്ലറിക്കലായോ ഉള്ള പിശകുകൾ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചിട്ടില്ല.

ഇപ്പോൾ, ആർബിട്രേറ്ററായ ശ്രീ. ഡി.എസ്. യാദവ് ഇന്ന് നൽകിയ അവാർഡിൽ എന്തെങ്കിലും ക്ലറിക്കൽ അല്ലെങ്കിൽ അച്ചടി പിശകുകൾ ഉണ്ടെങ്കിൽ അത് ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതിനായി, അതേ സ്ഥലത്ത് വെച്ച് 19.05.2018-ന് വീണ്ടും ചേരുന്നു. സ്ഥലം അതുതന്നെ. കൂടാതെ, ആ തീയതിയിൽ യഥാർത്ഥ രേഖകൾ, ക്ലെയിമന്റിന്റെ അഭിഭാഷകന് സുരക്ഷിതമായ സൂക്ഷിപ്പിനായി കൈമാറണം. മറ്റ് കക്ഷികൾക്കും മദ്ധ്യസ്ഥർക്കും റെക്കോർഡിന്റെ പെൻ ഡ്രൈവുകളും നൽകണം."

(ഊന്നൽ നൽകി)

(v) 19.05.2018-ന്, അവാർഡിലോ വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായത്തിലോ ഉള്ള ക്ലറിക്കൽ അല്ലെങ്കിൽ അച്ചടി പിശകുകൾ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതിനായി ഇരു കക്ഷികളും അപേക്ഷയൊന്നും സമർപ്പിച്ചിട്ടില്ല എന്ന് ട്രൈബ്യൂണൽ രേഖപ്പെടുത്തി. ഈ തീയതിയിൽ, ഒപ്പിട്ട ആർബിട്രൽ അവാർഡിന്റെ പകർപ്പ് ഇരു കക്ഷികൾക്കും നൽകുകയും നടപടിക്രമങ്ങൾ അവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. 19.05.2018-ലെ നടപടിക്രമങ്ങൾ താഴെ നൽകുന്നു:

"19.05.2018

ഹാജരായവർ :-

ശ്രീ. നിശാന്ത് ശ്രീവാസ്തവ, അഡ്വക്കേറ്റ് - ക്ലെയിമന്റിന് വേണ്ടി

ശ്രീ. ആശിഷ് ഗോയൽ, അഡ്വക്കേറ്റ് കൂടാതെ ജെ.ഇ.യായ ശ്രീ. സഞ്ജീവ് ശർമ്മ എന്നിവർ - എതിർകക്ഷിക്ക് വേണ്ടി

യഥാർത്ഥ രേഖകൾ അഡ്വക്കേറ്റ്. ശ്രീ.നിശാന്ത് ശ്രീവാസ്തവയ്ക്ക്, സുരക്ഷിതമായ സൂക്ഷിപ്പിനായും ആവശ്യം വരുമ്പോൾ ഉചിതമായ അധികാരിക്ക് മുമ്പാകെ ഹാജരാക്കുന്നതിനായും കൈമാറിയിരിക്കുന്നു. റെക്കോർഡിന്റെ പെൻ ഡ്രൈവുകൾ ഇരുകക്ഷികളുടെയും അഭിഭാഷകർക്കും മദ്ധ്യസ്ഥർക്കും നൽകിയിട്ടുണ്ട്. റെക്കോർഡിൽ രണ്ട് ഫയലുകളായാണ്

ഉള്ളത്. ആദ്യത്തെ ഫയലായ പ്ലീഡിംഗ്സ് 270 പേജുകൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. രണ്ടാമത്തെ ഫയലായ അവാർഡുകൾ, തെളിവുകൾ, സിമിനി ഉത്തരവുകൾ, മറ്റ് പേപ്പറുകൾ തുടങ്ങിയവ 596 പേജുകൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. **അവാർഡുകളുടെ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തിയ പകർപ്പുകൾ ഇരു കക്ഷികളുടെയും അഭിഭാഷകർക്ക് സൗജന്യമായി നൽകിയിരിക്കുന്നു.** അവാർഡുകളിൽ (സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തിയ) ക്ലറിക്കൽ അല്ലെങ്കിൽ അച്ചടി പിശകുകൾ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതിനായി ഇരു കക്ഷികളും അപേക്ഷകളൊന്നും സമർപ്പിച്ചിട്ടില്ല.

നടപടിക്രമങ്ങൾ ഇതോടെ അവസാനിപ്പിക്കുന്നു.

(ഊന്നൽ നൽകി)

(vi) 2018 സെപ്റ്റംബർ 10-ന്, അപ്പീൽവാദി കോർപ്പറേഷൻ, വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം തങ്ങളുടെ ആക്ഷേപങ്ങൾ ഹരിയാനയിലെ ഹിസാർ സിവിൽ കോടതിയിൽ ആർബിട്രേഷൻ ഹർജി നമ്പർ 316/2018 വഴി ഫയൽ ചെയ്തു. 2018 ഏപ്രിൽ 27-ലെ അവാർഡിനെ ചോദ്യം ചെയ്തുകൊണ്ടുള്ള ഈ ഹർജിയോടൊപ്പം, കാലതാമസം ക്ഷമിയ്ക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു അപേക്ഷയും സമർപ്പിച്ചിരുന്നു.

2018 മെയ് 12-ന് സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തിയ അവാർഡ് ലഭിച്ച തീയതി മുതൽ വകുപ്പ് 34(3) അനുശാസിക്കുന്ന സമയപരിധിക്കുള്ളിൽ, അതായത് 3 മാസവും 30 ദിവസവും തികയുന്നതിന് മുമ്പ്, ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്തു എന്നാണ് അപ്പീൽവാദി കോർപ്പറേഷൻ സമർപ്പിച്ചത്.

(vii) സിവിൽ കോടതി 2019 ഫെബ്രുവരി 14-ലെ ഉത്തരവ് വഴി കാലതാമസം ക്ഷമിയ്ക്കുന്നതിനുള്ള അപേക്ഷ തള്ളി. ഭൂരിപക്ഷത്തോടെയുള്ള അവാർഡ് അപ്പീൽവാദിയ്ക്ക് 2018 ഏപ്രിൽ 27-ന് ലഭിച്ചു. അതിനാൽ, കാലഹരണാവധി കാലയളവ് അതേ തീയതി മുതൽ ആരംഭിക്കുന്നു. അതനുസരിച്ച്, മൂന്ന് മാസത്തെ കാലഹരണാവധി കാലയളവ് 2018 ഏപ്രിൽ 27 മുതൽ, അതായത് അപ്പീൽവാദിയ്ക്ക് ആർബിട്രേഷൻ അവാർഡ് ലഭിച്ച തീയതി മുതൽ, ആരംഭിക്കുന്നു. വകുപ്പ് 34(3)-ലെ വ്യവസ്ഥ അനുസരിച്ച്, അപേക്ഷകന് മതിയായ കാരണം മൂലം 3 മാസത്തിനുള്ളിൽ അപേക്ഷ നൽകാൻ കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ, 30 ദിവസത്തെ കൂടുതലായി അനുവദിയ്ക്കുന്ന സമയപരിധിക്കുള്ളിൽ അപേക്ഷ പരിഗണിക്കാവുന്നതാണ്. ഈ കേസിൽ, കൂടുതലായി അനുവദിച്ച 30 ദിവസത്തെ സമയപരിധി കഴിഞ്ഞതിന് ശേഷമാണ് വകുപ്പ് 34 പ്രകാരമുള്ള അപേക്ഷ ഫയൽ ചെയ്തത്. വിയോജിപ്പ് പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അഭിപ്രായത്തെ ന്യൂനപക്ഷമായ അല്ലെങ്കിൽ മൈനോറിറ്റി ആർബിട്രേറ്റർ അവാർഡ് എന്ന് വിശേഷിപ്പിച്ചു എന്നതുകൊണ്ട് മാത്രം, വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായത്തിന് ഒരു അവാർഡിന്റെ പദവി ലഭിക്കില്ല. തൽഫലമായി, കാലതാമസം എന്ന കാരണത്താൽ മാത്രം ആക്ഷേപങ്ങൾ തള്ളി.

(viii) വകുപ്പ് 37 പ്രകാരം അപ്പീൽവാദി കോർപ്പറേഷൻ അപ്പീൽ നമ്പർ 1954/2019 (O&M) ഹൈക്കോടതിയിൽ ഫയൽ ചെയ്തു.

ഹൈക്കോടതി, 2019 ഡിസംബർ 11-ലെ അപവദിത ഉത്തരവ് വഴി സിവിൽ കോടതിയുടെ ഉത്തരവ് സ്ഥിരീകരിച്ചു. വകുപ്പ് 31 വായിക്കുമ്പോൾ വ്യക്തമാകുന്നത്,

ഒരു അവാർഡിൽ മദ്ധ്യസ്ഥരിൽ ഭൂരിപക്ഷം ഒപ്പിട്ട് കൈമാറിക്കഴിഞ്ഞാൽ, അത് ഒരു "അവാർഡ്" ആയി കണക്കാക്കപ്പെടും എന്നാണ്. മൂന്ന് മദ്ധ്യസ്ഥരിൽ രണ്ട് പേർ ഒപ്പിട്ട ഭൂരിപക്ഷ അവാർഡിന്റെ പകർപ്പ് 2018 ഏപ്രിൽ 27-ന് ലഭിച്ചു. വകുപ്പ് 34(3) പ്രകാരം, ആക്ഷേപങ്ങൾ 3 മാസത്തിനുള്ളിൽ ഫയൽ ചെയ്യേണ്ടതായിരുന്നു. ഈ സമയപരിധി 2018 ജൂലൈ 27-ന് അവസാനിക്കും. 30 ദിവസത്തെ അധിക കാലാവധി അപ്പീൽവാദിയ്ക്ക് അനുവദിച്ചാൽ പോലും, ആക്ഷേപങ്ങൾ 2018 ഓഗസ്റ്റ് 26-ന് മുമ്പായി ഫയൽ ചെയ്യേണ്ടതായിരുന്നു. എന്നാൽ, ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്തത് 2018 സെപ്റ്റംബർ 10-നാണ്. സിവിൽ കോടതിയുടെ വിധിന്യായത്തിൽ ഒരു അപാകതയും ഇല്ലാത്തതിനാൽ, അപ്പീൽ തള്ളി.

(ix) കാലതാമസം എന്ന കാരണത്താൽ വകുപ്പ് 34 പ്രകാരമുള്ള ആക്ഷേപങ്ങൾ തള്ളിയതിൽ അതൃപ്തനായ അപ്പീൽവാദി കോർപ്പറേഷൻ, നിലവിലെ അപ്പീൽ ഫയൽ ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

3. കക്ഷികൾ നടത്തിയ സമർപ്പണങ്ങൾ

(i) അപ്പീൽവാദി കോർപ്പറേഷൻ പ്രധാനമായും വാദിക്കുന്നത്, അഡീഷണൽ സിവിൽ ജഡ്ജിയും ഹൈക്കോടതിയും തങ്ങൾ ഉന്നയിച്ച ആക്ഷേപങ്ങൾ മെറിറ്റിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലല്ലാതെ, കാലാവധി കഴിഞ്ഞതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ മാത്രം തള്ളിയത് തെറ്റാണ് എന്നാണ്. ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ 'ആർബിട്രേഷൻ അവാർഡ്' എന്നതിലെ പരാമർശം, ഭൂരിപക്ഷ വിധിന്യായവും ന്യൂനപക്ഷ അഭിപ്രായവും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണ് എന്ന്

സമർപ്പിക്കപ്പെട്ടു.

നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 31(1) അനുസരിച്ച്, ട്രൈബ്യൂണലിലെ എല്ലാ അംഗങ്ങളും അവാർഡിൽ ഒപ്പിടേണ്ടതുണ്ട്. വകുപ്പ് 31(2) പ്രകാരം, മദ്ധ്യസ്ഥരിൽ ഭൂരിപക്ഷം ഒപ്പിട്ടാൽ അവാർഡ് പുറപ്പെടുവിക്കാൻ അനുവദിക്കുകയും, മൂന്നാമത്തെ മദ്ധ്യസ്ഥന്റെ ഒപ്പ് ഒഴിവാക്കാനുള്ള കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്ന വ്യവസ്ഥ, ഏകകണ്ഠമായ അവാർഡിന്റെ കാര്യത്തിൽ മാത്രമേ ബാധകമാകൂ എന്ന് വാദിക്കുന്നു. ഒരു മദ്ധ്യസ്ഥൻ വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായം നൽകുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ വകുപ്പ് 31(2)-ന് പ്രസക്തിയില്ല.

നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്യേണ്ടത് മദ്ധ്യസ്ഥ അവാർഡിനെതിരെയാണ്, ഭൂരിപക്ഷ അവാർഡിനെതിരെ മാത്രമല്ല. തൽഫലമായി, വകുപ്പ് 34(3) പ്രകാരം ഒരു അവാർഡിനെതിരെ ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്യാനുള്ള സമയപരിധി, ഭൂരിപക്ഷ അവാർഡുമായി മാത്രം ബന്ധപ്പെട്ടതല്ല; മറിച്ച്, ട്രൈബ്യൂണലിലെ വിയോജിപ്പുള്ള അംഗത്തിന്റെ അഭിപ്രായം ഉൾപ്പെടുന്ന മദ്ധ്യസ്ഥ അവാർഡുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ്.

ഭൂരിപക്ഷ അവാർഡ് മാത്രമാണ് മദ്ധ്യസ്ഥ അവാർഡായി കണക്കാക്കുന്നതെങ്കിൽ, ന്യൂനപക്ഷത്തിന്റെ വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായത്തിന് പ്രസക്തിയില്ലാതാകും എന്നും വാദിക്കപ്പെട്ടു. അങ്ങനെയൊരു കാഴ്ചപ്പാട് വിധികടക്കാരനെ പ്രതികൂലമായി ബാധിക്കും.

കൂടാതെ, ഭ്രരിപക്ഷത്തിന്റെ അവാർഡ് 2018 ഏപ്രിൽ 27-ന് പ്രഖ്യാപിച്ചുവെങ്കിലും, അവാർഡിലെ ഏതെങ്കിലും തിരുത്തലുകളോ, അച്ചടിയിലുള്ളതോ ക്ലറിക്കലായതോ ആയ പിശകുകളോ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കാൻ കക്ഷികളെ അനുവദിക്കുന്നതിനായി ട്രൈബ്യൂണൽ കേസ് 2018 മെയ് 12-ലേക്ക് വെച്ചു എന്നും സമർപ്പിക്കപ്പെട്ടു. 2018 മെയ് 12-ന്, വിയോജിപ്പ് പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അഭിപ്രായം പ്രഖ്യാപിക്കുകയും അതിന്റെ ഒരു പകർപ്പ് കക്ഷികൾക്ക് നൽകുകയും ചെയ്തു. ന്യൂനപക്ഷത്തിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ എന്തെങ്കിലും തിരുത്തലുകൾക്കായുള്ള അപേക്ഷകൾ പരിഗണിക്കുന്നതിനായി കേസ് 2018 മെയ് 19-ലേക്ക് വെച്ചു. അവാർഡിലോ ന്യൂനപക്ഷ അഭിപ്രായത്തിലോ തിരുത്തലുകൾക്കായുള്ള അപേക്ഷകളൊന്നും കക്ഷികൾ ഫയൽ ചെയ്യാത്തതിനാൽ, ട്രൈബ്യൂണൽ നടപടിക്രമങ്ങൾ അവസാനിപ്പിച്ചു.

കൂടാതെ, വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായത്തെ വിവിധ കേസുകളിൽ ശരിയായ കാഴ്ചപ്പാടായി കോടതികൾ അംഗീകരിച്ചിട്ടുണ്ട് എന്നും സമർപ്പിക്കപ്പെട്ടു. *സ്സാൻഗ്യോംഗ് എഞ്ചിനീയറിംഗ് ആൻഡ് കൺസ്ട്രക്ഷൻ കോ. ലിമിറ്റഡ്* ***v.*** *എൻ.എച്ച്.എ.ഐ.*[1] എന്ന കേസിലെ ഈ കോടതിയുടെ വിധിന്യായത്തെ ഇവിടെ ആശ്രയിച്ചു. ആ കേസിൽ വിയോജിപ്പ് പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അഭിപ്രായം ശരിയായ കാഴ്ചപ്പാടായി സ്ഥിരീകരിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. *ആക്സിയോസ് നാവിഗേഷൻ* ***v.*** *ഇന്ത്യൻ ഓയിൽ കോർപ്പറേഷൻ*[2] എന്ന ബോംബെ

1 2019 (15) SCC 131

2 2012 SCC Online Bom 4

ഹൈക്കോടതിയുടെ വിധിന്യായവും പരാമർശിച്ചു. അതിൽ, നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 34 പ്രകാരമുള്ള ആക്ഷേപങ്ങൾ തീർപ്പാക്കുന്നതിൽ ന്യൂനപക്ഷത്തിന്റെ കാഴ്ചപ്പാട് പ്രസക്തമാണ് എന്ന് അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരുന്നു.

(ii) മറുവശത്ത്, അപ്പീൽവാദി കോർപ്പറേഷൻ വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം ഫയൽ ചെയ്ത ആക്ഷേപങ്ങൾ കാലഹരണപ്പെട്ടതിനാൽ തള്ളണമെന്ന് എതിർകക്ഷികൾ വാദിച്ചു. ട്രൈബ്യൂണൽ അവാർഡ് 2018 ഏപ്രിൽ 27-ന് പ്രഖ്യാപിച്ചതിനാൽ, വകുപ്പ് 34(3) പ്രകാരമുള്ള കാലഹരണാവധി കാലയളവ് ഈ തീയതി മുതൽ ആരംഭിക്കണം എന്നാണ് എതിർകക്ഷികളുടെ വാദം.

അവാർഡ് ലഭിച്ച തീയതി മുതൽ മൂന്ന് മാസത്തിനുള്ളിൽ കക്ഷിക്ക് ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്യാം എന്ന് സ്ഥാപിക്കാൻ എതിർകക്ഷികൾ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 34(3)-നെ ആശ്രയിച്ചു. മതിയായ കാരണം ബോധിപ്പിച്ചാൽ, കോടതിയുടെ തൃപ്തി അനുസരിച്ച്, മൂന്ന് മാസത്തെ ഈ സമയപരിധി അടുത്ത മുപ്പത് ദിവസത്തേക്ക് കൂടി നീട്ടിനൽകാം. ആക്ഷേപം ഫയൽ ചെയ്യാനുള്ള സമയം 2018 ജൂലൈ 26 വരെ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും, മതിയായ കാരണം ഉണ്ടെങ്കിൽ ലഭിയ്ക്കുന്ന 30 ദിവസത്തെ അധിക കാലാവധി 2018 ഓഗസ്റ്റ് 26-ന് അവസാനിക്കുമെന്നും എതിർകക്ഷികൾ സമർപ്പിച്ചു.

ന്യൂനപക്ഷ അംഗത്തിന്റെ വിയോജിപ്പ് പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അഭിപ്രായം വകുപ്പ് 34-ലെ ഉപവകുപ്പ് (3) പ്രകാരം നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള കാലഹരണാവധി കാലയളവ് കണക്കാക്കുന്നതിന് ഒരു അവാർഡായി കണക്കാക്കാൻ കഴിയില്ല.

നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 29(1) അനുസരിച്ച്, ട്രൈബ്യൂണലിലെ ഭൂരിപക്ഷം അംഗങ്ങളുടെ തീരുമാനമാണ് ആർബിട്രൽ അവാർഡ് എന്ന് കരുതുന്നു. അവാർഡിൽ ഭൂരിപക്ഷം അംഗങ്ങൾ ഒപ്പിട്ടിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, ട്രൈബ്യൂണലിലെ എല്ലാ അംഗങ്ങളുടെയും ഒപ്പ് ആവശ്യമില്ല എന്നും, മൂന്നാമത്തെ ആർബിട്രേറ്ററുടെ ഒപ്പ് ഒഴിവാക്കാനുള്ള കാരണങ്ങൾ അവാർഡിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയാൽ മതിയാകും എന്നും പറയുന്ന വകുപ്പ് 31(2) ൽ എതിർകക്ഷികൾ ആശ്രയിച്ചു.

ന്യൂനപക്ഷത്തിന്റെ അഭിപ്രായം ഒരു കാഴ്ചപ്പാട് മാത്രമാണ്, അത് ഒരു അവാർഡായി നടപ്പിലാക്കാൻ കഴിയില്ല. വകുപ്പ് 34(3) പ്രകാരം കാലഹരണാവധി കാലയളവ് കണക്കാക്കുന്നതിന് അതിനെ ആർബിട്രൽ അവാർഡ് ആയി പരിഗണിക്കാൻ കഴിയില്ല എന്നും അവർ വാദിച്ചു.

വകുപ്പ് 34(3) പ്രകാരമുള്ള കാലഹരണാവധി കാലയളവ് അവാർഡ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന തീയതി മുതൽ ആരംഭിക്കണം എന്ന് വിധിച്ച, ഡൽഹി, ബോംബെ ഹൈക്കോടതികളുടെ, ***ഭാരത് സഞ്ചാർ നിഗം ലിമിറ്റഡ് v. എകോമും മറ്റുള്ളവരും[3],ആക്സിയോൺ നാവിഗേഷൻ v. ഇന്ത്യൻ ഓയിൽ കോർപ്പറേഷൻ ലിമിറ്റഡ്[4], ഓറിയൻറൽ ഇൻഷുറൻസ് കോ. v. എയർ ഇന്ത്യ ലിമിറ്റഡ്[5]*** എന്നീ വിധിന്യായങ്ങളിൽ എതിർകക്ഷികൾ ആശ്രയിച്ചു.

3 AIR 2009 Delhi 102

4 (2012) 114 (1) Bom LR 392.

5 (2019) SCC Online Del 11634

4. ചർച്ചയും വിശകലനവും

കക്ഷികളുടെ അഭിഭാഷകരുടെ വാദങ്ങൾ കോടതി കേട്ടു. കക്ഷികളുടെ എതിർ വാദങ്ങളെ വിലയിരുത്തുന്നതിനായി, കോടതി ആദ്യം 1996 ലെ ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസിലയേഷൻ നിയമത്തിന്റെ സ്കീം പരിശോധിക്കും.

(i) 1996-ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2(1)(c), ഒരു ഇടക്കാല അവാർഡ് ഉൾപ്പെടെയുള്ളതിനെയാണ് "ആർബിട്രൽ അവാർഡ്"എന്ന് നിർവചിക്കുന്നത്. "ആർബിട്രൽ അവാർഡ്" എന്ന പദം 1996-ലെ നിയമത്തിലെ പല വ്യവസ്ഥകളിലും ഉപയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്.

നിയമം അംഗീകരിക്കുന്നത്, ഒരു ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണൽ പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന ഒരു ആർബിട്രൽ അവാർഡ് മാത്രമാണ്. അത് ഒന്നുകിൽ ഏകകണ്ഠമായ അവാർഡ് ആകാം, അല്ലെങ്കിൽ അംഗങ്ങളുടെ പാനലിന്റെ കാര്യത്തിൽ ഭൂരിപക്ഷം പുറപ്പെടുവിച്ച അവാർഡ് ആകാം. തീർപ്പിനായി റഫർ ചെയ്ത എല്ലാ വിഷയങ്ങളിലും മദ്ധ്യസ്ഥൻ/മദ്ധ്യസ്ഥർ എടുക്കുന്ന കക്ഷികൾക്ക് ബാധകമായ തീരുമാനമാണ് അവാർഡ്. അടിസ്ഥാന വാണിജ്യ കരാറിൽ നിന്ന് ഉണ്ടാകുന്ന കക്ഷികളുടെ അവകാശങ്ങളുടെയും ബാധ്യതകളുടെയും തീർപ്പിൽ ട്രൈബ്യൂണൽ നൽകുന്ന കാരണങ്ങൾ അവാർഡിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. മദ്ധ്യസ്ഥതയ്ക്കായി റഫർ ചെയ്ത എല്ലാ വിഷയങ്ങളിലും തീരുമാനമെടുക്കുന്ന ഒന്നായിരിക്കണം അവാർഡ്. ഒരു മദ്ധ്യസ്ഥന്റെ വിയോജിപ്പ്, ഒരു അവാർഡ് അല്ല, മറിച്ച് അത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായം മാത്രമാണ്. എന്നിരുന്നാലും, അവാർഡ് വഴി ബാധിതനായ ഒരു

കക്ഷിക്ക്, വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായത്തിൽ നൽകിയിട്ടുള്ള യുക്തിയെയും കണ്ടെത്തലുകളെയും പിന്തുണയായി എടുക്കാൻ സാധിക്കും.

(ii) 'ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണൽ' എന്ന പദം വകുപ്പ് 2(1)(d) അനുസരിച്ച്, ഒരു ഏക മദ്ധ്യസ്ഥനോ അല്ലെങ്കിൽ മദ്ധ്യസ്ഥരുടെ ഒരു പാനലോ എന്നാണ് നിർവചിച്ചിരിക്കുന്നത്.

(iii) ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസിലേഷൻ നിയമത്തിലെ അദ്ധ്യായംVI, ഒരു ആർബിട്രൽ അവാർഡ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടിക്രമങ്ങളും അത്തരം നടപടികൾ അവസാനിപ്പിക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കാര്യങ്ങളും കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നു.

28 മുതൽ 31 വരെയുള്ള വകുപ്പുകൾ അവാർഡ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടിക്രമങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ്. വകുപ്പ് 28, മദ്ധ്യസ്ഥത വഴി തർക്കം തീർപ്പാക്കുന്നതിന് ബാധകമായ ചട്ടങ്ങൾ നൽകുന്നു.

(iv) 1996-ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 29, മദ്ധ്യസ്ഥരുടെ ഒരു പാനൽ തീരുമാനമെടുക്കുന്നതിനെ കുറിച്ചാണ് പ്രതിപാദിക്കുന്നത്. വകുപ്പ് 29 താഴെ നൽകുന്നു:

> "വകുപ്പ് **29.** മദ്ധ്യസ്ഥരുടെ പാനൽ തീരുമാനമെടുക്കുന്നത് –
>
> (1) കക്ഷികൾ മറ്റു വിധത്തിൽ അംഗീകരിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിൽ, ഒന്നിലധികം

മദ്ധ്യസ്ഥർ ഉള്ള മദ്ധ്യസ്ഥതാ നടപടികളിൽ, ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ ഏതൊരു തീരുമാനവും അതിലെ എല്ലാ അംഗങ്ങളുടെയും ഭൂരിപക്ഷ തീരുമാനമായിരിക്കും.

(2) ഉപവകുപ്പ് (1)-ൽ എന്തുതന്നെ പറഞ്ഞിരുന്നാലും, കക്ഷികൾ അല്ലെങ്കിൽ ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിലെ എല്ലാ അംഗങ്ങളും അധികാരം നൽകിയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, നടപടിക്രമപരമായ പ്രശ്നങ്ങൾ പ്രിസൈഡിംഗ് ആർബിട്രേറ്ററിന് തീരുമാനിക്കാവുന്നതാണ്."

(ഊന്നൽ നൽകിയിരിക്കുന്നു)

ഉപവകുപ്പ് (1) അനുസരിച്ച്, കക്ഷികൾ മറ്റ് വിധത്തിൽ അംഗീകരിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിൽ, ഒന്നിലധികം മദ്ധ്യസ്ഥർ ഉള്ള മദ്ധ്യസ്ഥതാ നടപടികളിൽ, "ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ ഏതൊരു തീരുമാനവും അതിലെ എല്ലാ അംഗങ്ങളുടെയും ഭൂരിപക്ഷമായിരിക്കും" എന്ന് വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു.

ഒരു "ആർബിട്രൽ അവാർഡ്" എന്നത് ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിലെ ഭൂരിപക്ഷം അംഗങ്ങൾ എടുക്കുന്ന തീരുമാനമാണ്. ഇത് അന്തിമവും കക്ഷികൾക്ക് ബാധകവുമാണ്.

വകുപ്പ് 35 അനുസരിച്ച്, ഒരു ആർബിട്രൽ അവാർഡ് കക്ഷികൾക്കും അവർക്ക് കീഴിൽ അവകാശവാദം ഉന്നയിക്കുന്ന വ്യക്തികൾക്കും "അന്തിമവും ബാധകവുമാണ്". വിയോജിപ്പ് പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഒരു അഭിപ്രായം കക്ഷികളുടെ

അവകാശങ്ങളോ ബാധ്യതകളോ നിർണ്ണയിക്കുന്നില്ല, അത് വകുപ്പ് 36 പ്രകാരം നടപ്പിലാക്കാൻ കഴിയുന്നതല്ല.

(v) വകുപ്പ് 34 ലും വകുപ്പ് 36 ലും "ആർബിട്രൽ അവാർഡ്" എന്ന പദം ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിലെ ഭൂരിപക്ഷം അംഗങ്ങളുടെ തീരുമാനത്തെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ഒരു കക്ഷിക്ക്, വിയോജിപ്പ് പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഒരു അഭിപ്രായം റദ്ദാക്കുന്നതിനായി വകുപ്പ് 34 പ്രകാരമോ അല്ലെങ്കിൽ നടപ്പിലാക്കുന്നതിനായി വകുപ്പ് 36 പ്രകാരമോ ഒരു ഹർജി ഫയൽ ചെയ്യാൻ കഴിയില്ല. വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം റദ്ദാക്കാൻ കഴിയുന്നത് "ആർബിട്രൽ അവാർഡ്" മാത്രമാണ് — അതായത്, ട്രൈബ്യൂണലിലെ ഭൂരിപക്ഷം അംഗങ്ങൾ കൈക്കൊണ്ട തീരുമാനം. അതുപോലെ, വകുപ്പ് 36 പ്രകാരം നടപ്പിലാക്കാൻ കഴിയുന്നതും ഭൂരിപക്ഷം അംഗങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിച്ച "ആർബിട്രൽ അവാർഡ്" മാത്രമാണ്.

(vi) വകുപ്പ് 29 എ, 2015-ലെ ഭേദഗതി നിയമം വഴി ചേർക്കപ്പെട്ടതാണ്. ഉപവകുപ്പ് (1) പ്രകാരം, ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലുകൾക്ക് (അന്താരാഷ്ട്ര വാണിജ്യ മദ്ധ്യസ്ഥതയല്ലാത്ത) വകുപ്പ് 23-ലെ ഉപവകുപ്പ് (4) അനുസരിച്ച്, വാദങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കിയ തീയതി മുതൽ 12 മാസത്തിനുള്ളിൽ ആർബിട്രൽ അവാർഡ് പുറപ്പെടുവിക്കാൻ നിയമപ്രകാരം ബാധ്യതയുണ്ട്. വകുപ്പ് 29 എ(4) പ്രകാരം, ഉപവകുപ്പ് (1)-ൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള സമയപരിധിക്കുള്ളിലോ അല്ലെങ്കിൽ ഉപവകുപ്പ് (3) പ്രകാരം നീട്ടി നൽകിയ സമയത്തിനുള്ളിലോ അവാർഡ് പുറപ്പെടുവിച്ചില്ലെങ്കിൽ, മദ്ധ്യസ്ഥന്റെ/മദ്ധ്യസ്ഥരുടെ “നിയമപരമായ അധികാരം”

അവസാനിക്കുമെന്ന് വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു. അതിനാൽ, നിയമപരമായ നിർദ്ദേശമനുസരിച്ച്, സമയപരിധികൾ പാലിച്ചില്ലെങ്കിൽ മദ്ധ്യസ്ഥന്റെ/മദ്ധ്യസ്ഥരുടെ നിയമപരമായ അധികാരം അവസാനിക്കും.

(vii) അവാർഡിൽ ഒപ്പുവയ്ക്കേണ്ടതിന്റെ നിയമപരമായ ആവശ്യം

ഒരു ഏക മദ്ധ്യസ്ഥനോ അല്ലെങ്കിൽ ഒരു ട്രൈബ്യൂണലിലെ അംഗങ്ങളോ ആർബിട്രൽ അവാർഡിൽ ഒപ്പുവയ്ക്കേണ്ടതിന്റെ നിയമപരമായ ആവശ്യം 1996-ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 31 ൽ കണ്ടെത്താവുന്നതാണ്. ഈ വകുപ്പ് ഒരു ആർബിട്രൽ അവാർഡിന്റെ രൂപവും ഉള്ളടക്കവും വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു. വകുപ്പ് 31 താഴെ നൽകുന്നു:

> "31. ആർബിട്രൽ അവാർഡിന്റെ രൂപവും ഉള്ളടക്കവും - (1) ഒരു ആർബിട്രൽ അവാർഡ് രേഖാമൂലമുള്ളതും ആർബിട്രേഷൻ ട്രൈബ്യൂണലിലെ അംഗങ്ങൾ ഒപ്പിടുകയും ചെയ്യണം.
>
> (2) ഉപവകുപ്പ് (1)-ന്റെ ആവശ്യങ്ങൾക്കായി, ഒന്നിലധികം മദ്ധ്യസ്ഥർ ഉള്ള മദ്ധ്യസ്ഥത നടപടികളിൽ, ഒഴിവാക്കിയ ഏതെങ്കിലും ഒപ്പിനുള്ള കാരണം രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നിടത്തോളം കാലം, ആർബിട്രേഷൻ ട്രൈബ്യൂണലിലെ ഭൂരിപക്ഷ അംഗങ്ങളുടെ ഒപ്പുകൾ മതിയാകുന്നതാണ്.
>
> .....

(4) ആർബിട്രൽ അവാർഡിൽ, വകുപ്പ് 20 അനുസരിച്ച് തീരുമാനിച്ച ആർബിട്രേഷൻ നടത്തേണ്ട സ്ഥലവും അതിന്റെ തീയതിയും രേഖപ്പെടുത്തണം, കൂടാതെ അവാർഡ് ആ സ്ഥലത്ത് വച്ച് നടത്തിയതായി കണക്കാക്കപ്പെടുന്നതാണ്.

(5) ആർബിട്രൽ അവാർഡ് നൽകിയ ശേഷം, അതിന്റെ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തിയ പകർപ്പ് ഓരോ കക്ഷിക്കും നൽകേണ്ടതാണ്.

.....

(ഊന്നൽ നൽകിയിരിക്കുന്നു)

(viii) വകുപ്പ് 31(1) നിർബന്ധിത സ്വഭാവത്തിലാണ് ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്. ഒരു ആർബിട്രൽ അവാർഡ് രേഖാമൂലമുള്ളതും ആർബിട്രേഷൻ ട്രൈബ്യൂണലിലെ എല്ലാ അംഗങ്ങളും അതിൽ ഒപ്പിടുകയും[6] ചെയ്യണമെന്ന് അത് വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു. ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിൽ ഒന്നിലധികം മദ്ധ്യസ്ഥർ ഉണ്ടെങ്കിൽ, എല്ലാവരും ഒരുമിച്ച് പ്രവർത്തിച്ച് തങ്ങളുടെ അന്തിമ തീരുമാനം രേഖാമൂലം പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ഒപ്പിട്ട് അത് സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ മാത്രമാണ് അത് അവാർഡ് ആകുന്നത്. അവാർഡ് ഒപ്പിട്ടതിന് ശേഷം മാത്രമേ അതിന് നിയമപരമായ പ്രാബല്യം ഉണ്ടാകൂ, കാരണം ഒപ്പാണ് അതിന് ആധികാരികത നൽകുന്നത്. ഒപ്പിട്ടതിന് ശേഷം അല്ലാതെ അവാർഡിന് അന്തിമത്വം ഉണ്ടാകില്ല, കാരണം

6 മൽഹോത്രയുടെ കമന്ററി ഓൺ ദി ലോ ഓഫ് ആർബിട്രേഷൻ, വോൾട്ടേഴ്സ് ക്ലുവർ, നാലാം പതിപ്പ്, വാല്യം. 1, പേജ്.794.

അവാർഡിൽ ഒപ്പിടുന്നത് അതിന് നിയമപരമായ പ്രാബല്യവും സാധുതയും നൽകുന്നു. അവാർഡ് ഉണ്ടാക്കുന്നതും അത് കക്ഷികൾക്ക് കൈമാറുന്നതും ഒരു മദ്ധ്യസ്ഥത നടപടിയിലെ വ്യത്യസ്ത ഘട്ടങ്ങളാണ്. ആരാണോ അവാർഡ് ഉണ്ടാക്കുന്നത്, അയാൾ അല്ലെങ്കിൽ അവർ അത് സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ മാത്രമാണ് അത് ഒരു അവാർഡ് ആവുന്നത്.

അവാർഡ് സാധുതയുള്ളതാകുന്നതിന് അവാർഡിൽ ട്രൈബ്യൂണലിലെ ഓരോ അംഗവും ഒപ്പിടണമെന്ന് നിയമം നിഷ്കർഷിക്കുന്നു. "വേണം" എന്ന പദത്തിന്റെ ഉപയോഗം ഇതിനെ ഒരു നിർബന്ധിത ആവശ്യകത ആക്കുന്നു. ഇത് ഒരു ഔദ്യോഗിക നടപടി മാത്രമോ അല്ലെങ്കിൽ വെറുമൊരു ഔപചാരികത മാത്രമോ അല്ല.

(ix) വകുപ്പ് 31-ലെ ഉപവകുപ്പ് (1), ഉപവകുപ്പ് (4) ന് ഒപ്പം വായിക്കുമ്പോൾ, ആർബിട്രൽ അവാർഡ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന ഒരൊറ്റ തീയതി മാത്രമേ നിയമം ഉദ്ദേശിക്കുന്നുള്ളൂ എന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നു. അതായത്, ആർബിട്രൽ അവാർഡിന്റെ ഒപ്പിട്ട പകർപ്പ് കക്ഷികൾക്ക് നൽകുന്ന തീയതി. വകുപ്പ് 31(5), ആർബിട്രേറ്റർ/ട്രൈബ്യൂണൽ അവാർഡിന്റെ ഒപ്പിട്ട പകർപ്പ് കക്ഷികൾക്ക് നൽകണമെന്ന് നിഷ്കർഷിക്കുന്നു. വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സമയപരിധി ആരംഭിക്കുന്നത്, അവാർഡിന്റെ ഒപ്പിട്ട പകർപ്പ് ലഭിക്കുന്ന തീയതി മുതലാണ്. ഇത് വകുപ്പ് 34(3)-ലെ ഉപവകുപ്പ് (3) ൽ നിന്ന് വ്യക്തമാണ്. അത് താഴെ നൽകുന്നു:

"34. ആർബിട്രൽ അവാർഡ് റദ്ദാക്കുന്നതിനുള്ള അപേക്ഷ.

.....

.....

(3) ഒരു ആർബിട്രൽ അവാർഡ് റദ്ദാക്കുന്നതിനുള്ള അപേക്ഷ, അപേക്ഷ നൽകുന്ന കക്ഷിക്ക് ആർബിട്രൽ അവാർഡ് ലഭിച്ച തീയതി മുതൽ മൂന്ന് മാസത്തിന് ശേഷം നൽകാൻ പാടുള്ളതല്ല, അല്ലെങ്കിൽ വകുപ്പ് 33 പ്രകാരം ഒരു അപേക്ഷ നൽകിയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, ആ അപേക്ഷ ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണൽ തീർപ്പാക്കിയ തീയതി മുതൽ നൽകാവുന്നതാണ്:

എന്നാൽ, മേൽപ്പറഞ്ഞ മൂന്ന് മാസത്തെ കാലയളവിനുള്ളിൽ അപേക്ഷ നൽകാൻ കഴിയാതിരുന്നതിന് മതിയായ കാരണം ഉണ്ടെന്ന് കോടതിക്ക് ബോധ്യപ്പെടുകയാണെങ്കിൽ, കോടതിക്ക് മുപ്പത് ദിവസത്തെ അധിക കാലയളവിനുള്ളിൽ അപേക്ഷ പരിഗണിക്കാവുന്നതാണ്, എന്നാൽ അതിനുശേഷം പാടില്ല."

(x) ***യൂണിയൻ ഓഫ് ഇന്ത്യ v. ടെക്കോ ട്രിച്ചി എഞ്ചിനീയേഴ്സ് & കോൺട്രാക്ടേഴ്സ്***[7] എന്ന കേസിൽ, ഈ കോടതിയുടെ മൂന്നംഗ ബെഞ്ച് വിധിച്ചത്, നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം ഒരു അപേക്ഷ ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സമയപരിധി, നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 31(5) പ്രകാരമുള്ള അവാർഡിന്റെ സാധുവായ കൈമാറ്റം നടന്നതിന് ശേഷം

7 (2005) 4 SCC 239.

മാത്രമേ ആരംഭിക്കൂ എന്നാണ്.

"8. വകുപ്പ് 31-ലെ ഉപവകുപ്പ് (5) പ്രകാരമുള്ള ഒരു ആർബിട്രൽ അവാർഡിന്റെ കൈമാറ്റം വെറുമൊരു നടപടിക്രമപരമായ കാര്യമല്ല. അത് വസ്തുതാപരമായ ഒരു കാര്യമാണ്. വകുപ്പ് 31 പ്രകാരമുള്ള ഘട്ടം കടന്നതിന് ശേഷം മാത്രമേ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 32 അനുസരിച്ചുള്ള മദ്ധ്യസ്ഥത നടപടികൾ അവസാനിപ്പിക്കുന്ന ഘട്ടം ഉണ്ടാകുന്നുള്ളൂ. ഒരു കക്ഷിക്ക് ആർബിട്രൽ അവാർഡ് കൈമാറുന്നത് പ്രാബല്യത്തിൽ വരണമെങ്കിൽ, അത് ആ കക്ഷി 'സ്വീകരിച്ചിരിക്കണം'. ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണൽ അവാർഡ് കൈമാറുന്നതും കക്ഷി അത് സ്വീകരിക്കുന്നതും കാലഹരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് പല കാലയളവുകൾക്ക് കാരണമാകുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന്, വകുപ്പ് 33(1) പ്രകാരമുള്ള തിരുത്തലിനും വ്യാഖ്യാനത്തിനും വേണ്ടിയുള്ള 30 ദിവസത്തിനുള്ളിൽ നൽകുന്ന അപേക്ഷ, വകുപ്പ് 33(4) പ്രകാരമുള്ള അധിക അവാർഡിനുള്ള അപേക്ഷ, വകുപ്പ് 34(3) പ്രകാരമുള്ള അവാർഡ് റദ്ദാക്കാനുള്ള അപേക്ഷ പോലുള്ളവ. ഈ അവാർഡിന്റെ പകർപ്പ് കൈമാറുന്നത്, കക്ഷിക്ക് ചില അവകാശങ്ങൾ നൽകുന്നതിനോടൊപ്പം, ആ അവകാശങ്ങൾ നിശ്ചിത സമയപരിധി കഴിയുന്നതോടെ അവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനാൽ — ആ സമയപരിധി/കാലഹരണപ്പെടുന്ന കാലയളവ് ആ തീയതി മുതൽ കണക്കാക്കുന്നതാണ് — ട്രൈബ്യൂണൽ അവാർഡിന്റെ പകർപ്പ്

കൈമാറുന്നതും ഓരോ കക്ഷിയും അത് സ്വീകരിക്കുന്നതും മദ്ധ്യസ്ഥത നടപടിക്രമങ്ങളിലെ ഒരു പ്രധാന ഘട്ടമാണ്."

(ഊന്നൽ നൽകി)

(xi) ***ടെക്കോ ട്രിച്ചി എഞ്ചിനീയേഴ്സ് (മേൽപരാമർശം)*** കേസിലെ വിധിന്യായം ***മഹാരാഷ്ട്ര സംസ്ഥാനം v. ആർക്ക് ബിൽഡേഴ്സ്***[8] എന്ന കേസിൽ പിന്തുടരുകയുണ്ടായി. അതിൽ ഈ കോടതി താഴെ പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ വിധിച്ചു: വകുപ്പ് 31(1) പ്രകാരം ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിലെ അംഗങ്ങൾ അവാർഡ് രേഖാമൂലം തയ്യാറാക്കേണ്ടതും അതിൽ ഒപ്പിട്ട് സാക്ഷ്യപ്പെടുത്താനും ബാധ്യസ്ഥരാണ്. വകുപ്പ് 31-ലെ ഉപവകുപ്പ് (5) പ്രകാരമുള്ള നിയമപരമായ ആവശ്യം, ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിലെ അംഗങ്ങൾ/ആർബിട്രേറ്റർ ഒപ്പിട്ട അവാർഡിന്റെ പകർപ്പ് കൈമാറണം എന്നതാണ്, അവാർഡിന്റെ ഏതെങ്കിലും പകർപ്പ് നൽകിയാൽ പോരാ. വകുപ്പ് 31(5)-ഉം വകുപ്പ് 34(3)-ഉം ചേർത്ത് വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ, അവാർഡ് റദ്ദാക്കുന്നതിനായി അപേക്ഷ നൽകുന്ന കക്ഷിയെ സംബന്ധിച്ച് അവാർഡിന്റെ ഒപ്പിട്ട പകർപ്പ് ലഭിക്കുന്ന തീയതി മുതൽ മാത്രമേ ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട സമയപരിധി ആരംഭിക്കുകയുള്ളൂ. അവാർഡിന്റെ പകർപ്പ് ബന്ധപ്പെട്ട കക്ഷികൾക്ക് നിർദ്ദിഷ്ട രീതിയിൽ കൈമാറണം, വിതരണം ചെയ്യണം, അയയ്ക്കണം, ഫോർവേഡ് ചെയ്യണം എന്നെല്ലാം നിയമം അനുശാസിക്കുകയും, ബാധിതനായ കക്ഷിക്ക് ഈ അവാർഡ്

8 (2011) 4 SCC 616

ചോദ്യം ചെയ്യാനുള്ള സമയപരിധി നിയമം നിശ്ചയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനാൽ, നിയമം നിർദ്ദേശിക്കുന്ന രീതിയിൽ അവാർഡ് ബന്ധപ്പെട്ട കക്ഷിക്ക് ലഭിക്കുന്ന തീയതി മുതൽ മാത്രമേ കാലഹരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കാലയളവ് ആരംഭിക്കുകയുള്ളൂ.

ടെക്കോ ട്രിച്ചി കേസിലെ വിധിന്യായത്തെ അനിൽകുമാർ ***ജിനാഭായി പട്ടേൽ v. പ്രവീൺചന്ദ്ര ജിനാഭായി പട്ടേൽ***[9] എന്ന കേസിൽ അടുത്തിടെയും പിന്തുടർന്നിട്ടുണ്ട്.

(xii) ഹിമാചൽ പ്രദേശ് സംസ്ഥാനം **v.** ഹിമാചൽ ടെക്നോ എഞ്ചിനീയേഴ്സ്[10] എന്ന കേസിൽ, ഈ കോടതി താഴെ പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ വിധിച്ചു : ആർബിട്രേഷനിലെ കക്ഷികളിലൊരാൾ സർക്കാരോ അല്ലെങ്കിൽ നിയമപ്രകാരമുള്ള ഏതെങ്കിലും സ്ഥാപനമോ ആണെങ്കിൽ, അവർ അവധി ദിവസങ്ങൾ പ്രഖ്യാപിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, ആ അവധി ദിവസം ഒരു ബെൽദാറിനോ വാച്ച്മാനോ അവാർഡ് കൈമാറുന്നത്, നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 31(5) പ്രകാരം, ബന്ധപ്പെട്ട കക്ഷി "അവാർഡ് സ്വീകരിച്ചതായി" കണക്കാക്കാൻ കഴിയില്ല. പ്രവൃത്തി ദിനമല്ലാത്ത ദിവസമാണ് അവാർഡ് കക്ഷിയുടെ ഓഫീസിൽ കൈമാറുന്നതെങ്കിൽ, അത് കൈമാറ്റം ചെയ്ത തീയതി ആ കക്ഷി അവാർഡ് "സ്വീകരിച്ച തീയതി" ആകില്ല. വകുപ്പ് 31(5) പ്രകാരം, അവാർഡ് സ്വീകരിച്ച തീയതി അടുത്ത പ്രവൃത്തി ദിവസമായിരിക്കും .

(xiii) വകുപ്പ് 32 അനുസരിച്ച്, അന്തിമ അവാർഡ് പുറപ്പെടുവിച്ചതിന് ശേഷം

9 (2018) 15 SCC 178
10 (2010) 12 SCC 210

മദ്ധ്യസ്ഥത നടപടിക്രമങ്ങൾ അവസാനിക്കുന്നതാണ്. മദ്ധ്യസ്ഥത നടപടിക്രമങ്ങൾ അവസാനിപ്പിക്കുന്നതോടെ, ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ നിയമപരമായ അധികാരം ഇല്ലാതാവുകയും, ട്രൈബ്യൂണൽ അതിന്റെ ചുമതലകൾ പൂർത്തിയാക്കിയതായി കണക്കാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

(xiv) മൂന്നംഗ പാനൽ ഉൾപ്പെടുന്ന ഒരു ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിൽ, അംഗങ്ങളിൽ ഒരാൾ വിയോജിപ്പ് പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അഭിപ്രായം നൽകുകയാണെങ്കിൽ, അത് അന്തിമ അവാർഡ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന അതേ തീയതിയിൽ തന്നെ കൈമാറണം, അല്ലാതെ പിന്നീടുള്ള ഒരു തീയതിയിൽ കൈമാറരുത്. കാരണം, അന്തിമ അവാർഡ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതോടെ ട്രൈബ്യൂണൽ അതിന്റെ ചുമതലകൾ എല്ലാം പൂർത്തിയാക്കിയതായി കണക്കാക്കുന്നതാണ്. കൂടാതെ, അവാർഡും വിയോജിപ്പ് പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അഭിപ്രായവും നൽകുന്നതിനുള്ള സമയപരിധി, നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 29 എ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന കാലയളവിനുള്ളിൽ ആയിരിക്കണം.

(xv) ഫോച്ചാർഡ്, ഗൈല്ലാർഡ്, ഗോൾഡ്മാൻ എന്നിവർ രചിച്ച 'ഇന്റർനാഷണൽ കൊമേർഷ്യൽ ആർബിട്രേഷൻ' എന്ന പ്രബന്ധത്തിൽ, താഴെ പറയുന്ന അഭിപ്രായം രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്:

> "1403.- ഭൂരിപക്ഷം അംഗങ്ങളുടെയും തീരുമാനം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന അവാർഡ് പുറപ്പെടുവിച്ചതിന് ശേഷം മാത്രമേ വിയോജിപ്പ് പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഒരു അഭിപ്രായം പുറപ്പെടുവിക്കാൻ കഴിയൂ. അതുവരെ, ന്യൂനപക്ഷ ആർബിട്രേറ്റർ പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന ഏതൊരു രേഖയും ചർച്ചകളുടെ ഭാഗമായി മാത്രമേ

കണക്കാക്കാൻ കഴിയൂ. എന്നിരുന്നാലും, ഭൂരിപക്ഷ തീരുമാനം എടുത്തുകഴിഞ്ഞാൽ, അതിനോട് വിയോജിക്കുന്നുവെന്ന അഭിപ്രായം നൽകിയ ആർബിട്രേറ്റർ അതിന്റെ ഒരു കരട് മറ്റ് ആർബിട്രേറ്റർമാർക്ക് കൈമാറുന്നത് അഭികാമ്യമാണ്. അതിലൂടെ അതിൽ മുന്നോട്ട് വെച്ച വാദങ്ങളെക്കുറിച്ച് അവർക്ക് ചർച്ച ചെയ്യാൻ കഴിയും. വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായത്തിന് ശേഷമോ, അല്ലെങ്കിൽ കുറഞ്ഞത്, വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായത്തിന്റെ കരട് ലഭിച്ചതിന് ശേഷമോ ഭൂരിപക്ഷം അംഗീകരിച്ച അവാർഡ് പുറപ്പെടുവിക്കാവുന്നതാണ്..."[11]

(xvi) നിയമം ഒരൊറ്റ തീയതി മാത്രമേ അംഗീകരിക്കുന്നുള്ളൂ, അതായത് അന്തിമ അവാർഡിന്റെ ഒപ്പിട്ട പകർപ്പ് കക്ഷികൾക്ക് ലഭിക്കുന്ന തീയതി. ഈ തീയതി മുതലാണ് ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സമയപരിധി കണക്കാക്കി തുടങ്ങുന്നത്. അവാർഡിൽ ഒപ്പിട്ടതിന് ശേഷം അല്ലാതെ അതിന് അന്തിമത്വം ഉണ്ടാകില്ല, കാരണം അവാർഡിൽ ഒപ്പിടുന്നത് അതിന് നിയമപരമായ പ്രാബല്യവും അന്തിമത്വവും നൽകുന്നു.

(xvii) 1996 ലെ ഇന്ത്യൻ ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസിലിയേഷൻ നിയമ പ്രകാരമുള്ള മദ്ധ്യസ്ഥത നടപടികളിൽ ഒപ്പിട്ട അവാർഡ് കക്ഷികൾക്ക് നൽകുന്ന തീയതി ഒരു നിർണായക തീയതിയാണ്. ഈ തീയതി മുതൽ താഴെ പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ പ്രാബല്യത്തിൽ വരുന്നു: (a) അവാർഡിൽ തിരുത്തലിനും

11 ഫോച്ചാർഡ്, ഗില്ലാർഡ്, ഗോൾഡ്മാൻ, ഇന്റർനാഷണൽ കൊമേഴ്സ്യൽ ആർബിട്രേഷൻ, എഡ്. ഇമ്മാനുവേൽ ഗില്ലാർഡ്, ജോൺ സാവേജ്, p.786 (ക്ലൂവർ ലോ ഇന്റർനാഷണൽ)

വ്യാഖ്യാനത്തിനും വേണ്ടിയോ അല്ലെങ്കിൽ അധിക അവാർഡിനോ ഉള്ള അപേക്ഷ വകുപ്പ് 33 പ്രകാരം 30 ദിവസത്തിനുള്ളിൽ ഫയൽ ചെയ്യാനുള്ള സമയം ആരംഭിക്കുന്നു; (b) നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 32(1) അനുസരിച്ച് മദ്ധ്യസ്ഥത നടപടികൾ അവസാനിക്കുന്നു; (c) അവാർഡിനെതിരെ വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സമയപരിധി ആരംഭിക്കുന്നു.

(xviii) വകുപ്പ് 34, അവാർഡ് റദ്ദാക്കുന്നതിനായി ഉപവകുപ്പുകൾ (2) ഉം (3) ഉം പ്രകാരം അപേക്ഷ നൽകിയാൽ, കോടതിക്ക് അവാർഡിന്റെ ജുഡീഷ്യൽ പരിശോധന നടത്തുന്നതിനുള്ള അവസരം നൽകുന്നു.

1996-ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 31(5) ആവശ്യപ്പെടുന്നതുപോലെ, അപേക്ഷ നൽകുന്ന കക്ഷിക്ക് അവാർഡിന്റെ ഒപ്പിട്ട പകർപ്പ് "ലഭിച്ച" തീയതി മുതലാണ്, വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം അവാർഡിനെതിരെ ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സമയപരിധി ആരംഭിക്കുന്നത്.

വകുപ്പ് 34(3), അവാർഡ് "ലഭിച്ച" തീയതി മുതൽ മൂന്ന് മാസത്തെ ഒരു പ്രത്യേക സമയപരിധി നൽകുന്നു. കൂടാതെ, ഈ കാലയളവിനുള്ളിൽ അപേക്ഷ നൽകുന്നതിൽ നിന്ന് കക്ഷിയെ മതിയായ കാരണം മൂലം തടഞ്ഞുവെന്ന് കോടതിക്ക് ബോധ്യപ്പെടുകയാണെങ്കിൽ, മുപ്പത് ദിവസത്തെ അധിക സമയം കൂടി കോടതിക്ക് അനുവദിക്കാവുന്നതാണ്, എന്നാൽ അതിനുശേഷം കൂടുതൽ സമയം അനുവദിയ്ക്കാൻ പാടില്ല.

യൂണിയൻ ഓഫ് ഇന്ത്യ v. പോഷ്‌ലർ കൺസ്ട്രക്ഷൻ[12] എന്ന കേസിൽ, പരിമിതി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 5, ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 34 പ്രകാരമുള്ള അപേക്ഷകൾക്ക് ബാധകമല്ല എന്ന് ഈ കോടതി വിധിച്ചു. കോടതിയുടെ നിരീക്ഷണം താഴെ നൽകുന്നു:

> "12. 1996-ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 34-നെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട വാക്കുകൾ ഉപവകുപ്പ് (3)-ലെ വ്യവസ്ഥയിൽ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുള്ള "എന്നാൽ അതിനുശേഷം പാടില്ല" എന്നതാണ്. കോടതിയുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ, ഈ പ്രയോഗം പരിമിതി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 29(2)-ന്റെ അർത്ഥത്തിലുള്ള വ്യക്തമായ ഒഴിവാക്കലിന് തുല്യമാണ്. അതിനാൽ, ആ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 5-ന്റെ പ്രയോഗം ഇത് തടയുന്നു. പാർലമെന്റ് ഈ പരിധി കടന്ന് പോകേണ്ട ആവശ്യമില്ലായിരുന്നു. വ്യവസ്ഥ പ്രകാരം നീട്ടി നൽകിയ സമയപരിധിക്കും അപ്പുറം അവാർഡ് റദ്ദാക്കാനുള്ള അപേക്ഷ കോടതിക്ക് സ്വീകരിക്കാൻ കഴിയുമെന്ന് വാദിക്കുന്നത്, "എന്നാൽ അതിനുശേഷം പാടില്ല" എന്ന പ്രയോഗത്തെ പൂർണ്ണമായും അപ്രസക്തമാക്കും. അത്തരമൊരു ഫലം ഒരു വ്യാഖ്യാന തത്വവും ന്യായീകരിക്കുന്നില്ല."

സിംപ്ലക്സ് ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ചർ v. യൂണിയൻ ഓഫ് ഇന്ത്യ[13] എന്ന കേസിൽ, ഈ കോടതി താഴെ പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ വിധിച്ചു: നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 34(3) ൽ നൽകിയിട്ടുള്ള "എന്നാൽ അതിനുശേഷം പാടില്ല" എന്ന പ്രയോഗം വ്യക്തമാക്കുന്നത്, അവാർഡ്

12 (2001) 8 SCC 470.

13 (2019) 12 SCC 455

റദ്ദാക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു അപേക്ഷ ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള നിയമപരമായ സമയപരിധി മൂന്ന് മാസമാണ് എന്നാണ്. മതിയായ കാരണം ബോധിപ്പിച്ചാൽ, ഈ സമയപരിധി മുപ്പത് ദിവസത്തേക്ക് കൂടി നീട്ടിനൽകാവുന്നതാണ്.

(xix) വകുപ്പ് 34 നിർദ്ദേശിക്കുന്ന സമയപരിധിക്കുള്ളിൽ ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്യുന്നില്ലെങ്കിൽ, അവാർഡ് നേടിയ കക്ഷിക്ക് നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 36 പ്രകാരം, അവാർഡിനെ കോടതിയുടെ ഒരു വിധിയായി കണക്കാക്കി അത് നടപ്പിലാക്കാൻ അവകാശമുണ്ട്.

പി. രാധ ബായി v. പി. അശോക് കുമാർ[14] എന്ന കേസിൽ ഈ കോടതി താഴെ പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ വിധിച്ചു:

> "32.5. ആർബിട്രൽ അവാർഡിനെ ചോദ്യം ചെയ്യാനുള്ള സമയപരിധിയോ നീട്ടി നൽകിയ സമയപരിധിയോ അവസാനിച്ചാൽ, നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 36 പ്രകാരം അവാർഡ് നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുള്ള കാലാവധി ആരംഭിക്കുന്നു. "വകുപ്പ് *34* പ്രകാരം ആർബിട്രൽ അവാർഡ് റദ്ദാക്കുന്നതിനുള്ള അപേക്ഷ നൽകാനുള്ള സമയം കഴിഞ്ഞാൽ" എന്ന പ്രയോഗത്തിൽ നിന്ന് ഇത് വ്യക്തമാണ്. ["*36.* നിർവ്വഹണം.— വകുപ്പ് *34* പ്രകാരം ആർബിട്രൽ അവാർഡ് റദ്ദാക്കുന്നതിനുള്ള അപേക്ഷ നൽകാനുള്ള സമയം കഴിഞ്ഞാൽ, അല്ലെങ്കിൽ അത്തരമൊരു അപേക്ഷ നൽകുകയും അത് തള്ളുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, ആ അവാർഡ് കോടതിയുടെ ഒരു വിധി എന്ന പോലെ)

14 (2019) 13 SCC 445.

സിവിൽ നടപടി ചട്ടം, 1908 പ്രകാരം നടപ്പിലാക്കേണ്ടതാണ്." (ഊന്നൽ നൽകി)] അവാർഡ് ചോദ്യം ചെയ്യാനുള്ള വകുപ്പ് 34(3) പ്രകാരമുള്ള സമയപരിധിയും അവാർഡ് നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുള്ള വകുപ്പ് 36 പ്രകാരമുള്ള നിർവ്വഹണ കാലാവധിയുടെ ആരംഭവും തമ്മിൽ അവിഭാജ്യമായ ഒരു ബന്ധമുണ്ട്.

36.2. രണ്ടാമതായി, പരിമിതി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 17, വകുപ്പ് 34 ന് ബാധകമാക്കുന്നത് ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിന്റെ ശ്രുപരേഖയ്ക്ക് വിരുദ്ധമാകും. മേല്പറഞ്ഞതുപോലെ, വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം അവാർഡിനെ ചോദ്യം ചെയ്യാനുള്ള സമയം കഴിഞ്ഞാൽ അവാർഡ് നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് അപേക്ഷിക്കാൻ വകുപ്പ് 36 ഒരു കക്ഷിയെ അനുവദിക്കുന്നു. എന്നാൽ, വകുപ്പ് 17, വകുപ്പ് 34 ന് ബാധകമാക്കുകയാണെങ്കിൽ, വകുപ്പ് 36-ൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള "ആർബിട്രൽ അവാർഡ് റദ്ദാക്കുന്നതിനുള്ള അപേക്ഷ നൽകാനുള്ള സമയം" എന്നത് അനിശ്ചിതത്വത്തിലാകുകയും അവാർഡിന്റെ നടത്തിപ്പിൽ സംശയങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുകയും ചെയ്യും. ഇത് ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിന്റെ ലക്ഷ്യത്തിനും ഉദ്ദേശത്തിനും വിപരീതമാണ്."

(xx) വിയോജിപ്പ് പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അഭിപ്രായത്തിന്റെ പ്രസക്തി

(a) അവാർഡ് റദ്ദാക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന കക്ഷിക്ക്, വകുപ്പ് 34 പ്രകാരമുള്ള നടപടികളിൽ തങ്ങളുടെ വാദങ്ങളെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നതിനായി, ന്യൂനപക്ഷ ആർബിട്രേറ്ററുടെ വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായത്തിൽ ആശ്രയിക്കാവുന്നതാണ്.

(b) വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം കോടതി ജൂഡീഷ്യൽ പരിശോധന നടത്തുന്ന ഘട്ടത്തിൽ, ട്രൈബ്യൂണലിലെ ന്യൂനപക്ഷ അംഗത്തിന്റെ വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായത്തിലെ കണ്ടെത്തലുകളും നിഗമനങ്ങളും പരിഗണിക്കുന്നതിന് കോടതിക്ക് തടസ്സമില്ല.

(c) 'റസ്സൽ ഓൺ ആർബിട്രേഷൻ' എന്ന നിയമഗ്രന്ഥത്തിൽ, വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായത്തിന്റെ പ്രസക്തി ഇപ്രകാരം വിശദീകരിക്കുന്നു:

> **"6-058. വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായങ്ങൾ.** ട്രൈബ്യൂണലിലെ അംഗങ്ങളിൽ അവാർഡിനോട് യോജിക്കാത്ത ആർക്കും അതിൽ ഒപ്പിടാതിരിക്കാം. എന്നാൽ, അദ്ദേഹത്തിന് കേസിനെക്കുറിച്ചുള്ള തന്റെ സ്വന്തം കാഴ്ചപ്പാടുകൾ അവാർഡിൽ രേഖാമൂലമോ അതല്ലെങ്കിൽ "വിയോജിപ്പ് പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഒരു പ്രത്യേക അഭിപ്രായ"മായോ രേഖപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. വിയോജിപ്പ് പ്രകടിപ്പിക്കാൻ മതിയായ കാരണം ഉണ്ടോ എന്ന് ആർബിട്രേറ്റർ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം പരിഗണിക്കണം, കാരണം, വിയോജിപ്പ് പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അഭിപ്രായം അവാർഡ് ചോദ്യം ചെയ്യുന്നതിനെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചേക്കാം. ഇത് കക്ഷികളുടെ അറിവിന് വേണ്ടി മാത്രമുള്ളതാണ്, ഇത് അവാർഡിന്റെ ഭാഗമല്ല. എന്നാൽ, അവാർഡ് ചോദ്യം ചെയ്യുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ നടപടിക്രമപരമായ കാര്യങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട തെളിവായി ഇത്

സ്വീകാര്യമായേക്കാം, അല്ലെങ്കിൽ അവാർഡിനെതിരെ അപ്പീൽ പോകാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന കക്ഷിയുടെ വാദങ്ങൾക്ക് കൂടുതൽ ശക്തി നൽകിയേക്കാം."[15]

(ഊന്നൽ നൽകി)

(d) ഗാരി ബി. ബോൺ തന്റെ ഇന്റർനാഷണൽ കൊമേർഷ്യൽ ആർബിട്രേഷൻ എന്ന പ്രബന്ധത്തിൽ ഇപ്രകാരം അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു:

"ദേശീയ നിയമത്തിലോ അല്ലെങ്കിൽ ബാധകമായ സ്ഥാപനപരമായ ചട്ടങ്ങളിലോ (അല്ലെങ്കിൽ മറ്റ് രീതിയിലോ) വ്യക്തമായ അധികാരപ്പെടുത്തലുകൾ ഇല്ലെങ്കിൽ പോലും, ഒരു വിയോജിപ്പുള്ളതോ അല്ലെങ്കിൽ വേറിട്ടതോ ആയ അഭിപ്രായം നൽകാനുള്ള അവകാശം ഒരു ആർബിട്രേറ്ററുടെ വിഷയം തീർപ്പാക്കേണ്ട ചുമതലയുടെയും ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ ന്യായമായ അവാർഡ് നൽകാനുള്ള ചുമതലയുടെയും അനുബന്ധമാണ്. വിയോജിപ്പുള്ളതോ അല്ലെങ്കിൽ വേറിട്ടതോ ആയ അഭിപ്രായങ്ങൾ അനുവദനീയമല്ലാത്ത അല്ലെങ്കിൽ നടപ്പിലാക്കാത്ത നിയമ വ്യവസ്ഥകൾ ഉണ്ടെങ്കിലും, കക്ഷികൾ നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്ത സഹ-മദ്ധ്യസ്ഥരുടെ കാര്യത്തിലും വ്യത്യസ്ത ട്രൈബ്യൂണലുകളുടെ കാര്യത്തിലും ഈ

15 ഡേവിഡ് സെന്റ്. ജോൺ സട്ടൺ, ജൂഡിത്ത് ഗിൽ, മാത്യു ഗിയറിംഗ് കൃസി, റസ്സൽ ഓൺ ആർബിട്രേഷൻ, 24-ാം പതിപ്പ്. (സ്വീറ്റ് & മാക്സ്വെൽ) പേജ് 313.

ആഭ്യന്തര ചട്ടങ്ങൾക്ക് പ്രസക്തിയില്ല. വാസ്തവത്തിൽ, ഒരു മദ്ധ്യസ്ഥന് വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായം നൽകാനുള്ള അവകാശം, പ്രത്യേകിച്ചും നീതിയുക്തമായ അവാർഡ് ആവശ്യമുള്ള സാഹചര്യങ്ങളിൽ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ തീർപ്പുകൽപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള നിയമപരമായ അധികാരത്തിന്റെ ഒരു അംശമായിട്ടാണ് കണക്കാക്കപ്പെടുന്നത്. മധ്യസ്ഥ നടപടിയിൽ സുപ്രധാന പങ്ക് വഹിക്കുന്നതും, ഏകപക്ഷീയമായതോ ന്യായീകരിക്കാൻ കഴിയാത്തതോ ആയ വിധിയാണോയെന്ന് പരിശോധിക്കുന്നതിനും ഒരു വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായം ഉണ്ടാക്കുന്നതിനും കക്ഷികൾക്ക് അത് പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നതിനും വ്യക്തമായ വിലക്ക് മാത്രമേ തടസ്സമാകൂ."[16]

തുടർന്ന് നൽകുന്ന അഭിപ്രായങ്ങൾ:

"ഒരു മദ്ധ്യസ്ഥൻ "ക്രമപ്രകാരം ഒരു വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായം രേഖപ്പെടുത്തുന്നതിലും, അത് കക്ഷികളെ അറിയിക്കാൻ നിഷ്കർഷിക്കുകയും" ചെയ്യുന്നതിൽ ഒട്ടും ആക്ഷേപം ഇല്ല. ടൈബ്യൂണൽ നിയമത്തിനും തെളിവുകൾക്കും അനുസൃതമായി ന്യായീകരിക്കാൻ കഴിയാത്തതും ഗുരുതരമായി തെറ്റായതുമായ ഒരു തീരുമാനമാണ് എടുക്കുന്നതെന്ന് ഒരു ആർബിട്രേറ്റർ വിശ്വസിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, അദ്ദേഹത്തിന് ആ കാഴ്ചപ്പാട്

16 ഗാരി ബോൺ, ഇന്റർനാഷണൽ കൊമേഴ്സ്യൽ ആർബിട്രേഷൻ, വോൾട്ടേഴ്സ് ക്ലൂവർ, എഡ്. 2009, വാല്യം II, പേജ് 2466.

പ്രകടിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്. കാര്യകാരണസഹിതം ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ തീരുമാനം പ്രകടിപ്പിക്കേണ്ട സാഹചര്യങ്ങളിൽ അത്തരമൊരു വഴി സ്വീകരിക്കുന്നത് തെറ്റല്ല, മറിച്ച് ശരിയാണ്. അവാർഡിൽ കൈക്കൊണ്ട തീരുമാനങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് "ക്രമപ്രകാരമുള്ള" ഒരു ചർച്ച ആവശ്യമാണെന്ന് ആർബിട്രേറ്റർ കരുതുന്നുണ്ടെങ്കിൽ, അതും പൂർണ്ണമായും ഉചിതമാണ്; തീർച്ചയായും, അത് കേസ് തീർപ്പുകൽപ്പിക്കുന്ന പ്രക്രിയയിൽ സൂചിപ്പിക്കപ്പെടുന്നതും കാര്യകാരണസഹിതമുള്ള അവാർഡിന്റെ[17] ആവശ്യകതയുടെ ഭാഗവുമാണ്."

കൂടുതലായി നടത്തിയ നിരീക്ഷണം:

"...ഒന്നിലധികം അംഗങ്ങളുള്ള ഒരു ട്രൈബ്യൂണലിലെ വ്യത്യസ്ത അംഗങ്ങൾക്ക് യഥാർത്ഥത്തിൽ വ്യത്യസ്ത കാഴ്ചപ്പാടുകൾ ഉണ്ടെങ്കിൽ, ട്രൈബ്യൂണൽ നൽകുന്ന കാര്യകാരണസഹിതമുള്ള അവാർഡ് എന്ന ആശയം തന്നെ വ്യത്യസ്തമായ കാരണങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്താൻ അനുവദിക്കുന്നു. കക്ഷികൾക്ക് തങ്ങളുടെ കേസ് അവതരിപ്പിക്കാനും ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ തീരുമാനത്തിന് പിന്നിലെ കാരണങ്ങൾ കേൾക്കാനുമുള്ള അവസരം ലഭിക്കുന്ന പ്രക്രിയയുടെ ഒരു അവശ്യ ഘടകമാണിത്. വിയോജിപ്പ് പരിഗണിക്കാതിരിക്കുന്നത് ഈ പ്രക്രിയയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട്, കക്ഷികൾക്ക് ഒരു പ്രധാനപ്പെട്ട കാര്യം നിഷേധിക്കുന്നതിന് തുല്യമാണ്."

17 ഗാരി ബോൺ, ഇന്റർനാഷണൽ കൊമേഴ്സ്യൽ ആർബിട്രേഷൻ, വോൾട്ടേഴ്സ് ക്ലുവർ, എഡ്. 2009, വാല്യം II, പേജ് 2469.

(e) ***സ്സാൻഗ്യോംഗ് എഞ്ചിനീയറിംഗ് ആൻഡ് കൺസ്ട്രക്ഷൻ കോ. ലിമിറ്റഡ് v. എൻ.എച്ച്.എ.ഐ***[18] എന്ന കേസിൽ, വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായത്തിലെ കാഴ്ചപ്പാടാണ് നിയമപ്രകാരം ശരിയായ നിലപാട് എന്ന് ഈ കോടതി സ്ഥിരീകരിച്ചു. ഈ കേസിൽ, ഡൽഹി ഹൈക്കോടതിയുടെ ഡിവിഷൻ ബെഞ്ച് പുറപ്പെടുവിച്ച ഉത്തരവിനെ ചോദ്യം ചെയ്തുകൊണ്ട് സമർപ്പിച്ച ഒരു പ്രത്യേക അനുമതി ഹർജി ആണ് കോടതി പരിഗണിച്ചിരുന്നത്.

> **"12.** അപ്പീൽവാദി ഫയൽ ചെയ്ത വകുപ്പ് 34 ഹർജി ഡൽഹി ഹൈക്കോടതിയിലെ ബഹുമാനപ്പെട്ട സിംഗിൾ ജഡ്ജി 2016 ഓഗസ്റ്റ് 9-ലെ വിധിന്യായത്തിലൂടെയും ഉത്തരവിലൂടെയും തള്ളി [സ്സാൻഗ്യോംഗ് എഞ്ചിനീയറിംഗ് ആൻഡ് കൺസ്ട്രക്ഷൻ കോ. ലിമിറ്റഡ് v. എൻ.എച്ച്.എ.ഐ, 2016 SCC OnLine Del 4536]. ആർബിട്രൽ അവാർഡുകളെ ചോദ്യം ചെയ്യുന്നതിന്റെ പരിമിതികൾ കണക്കിലെടുക്കുമ്പോൾ, ഭൂരിപക്ഷം മദ്ധ്യസ്ഥർ സ്വീകരിച്ചത് സാധ്യതയുള്ള ഒരു കാഴ്ചപ്പാടാണ്, അതിനാൽ അതിൽ ഇടപെടാൻ കഴിയില്ല എന്ന് സിംഗിൾ ജഡ്ജി വിധിച്ചു. ബഹുമാനപ്പെട്ട സിംഗിൾ ജഡ്ജി തുടർന്ന് വിധിച്ചത്, പുതിയ സീരീസ് പ്രകാരം 2004-2005-ലെ അടിസ്ഥാന സൂചികകൾ ലഭ്യമായിരുന്നതിനാൽ, മന്ത്രാലയം പ്രസിദ്ധീകരിച്ച പുതിയ സീരീസ് അപ്പീൽവാദിയുടെ കാര്യത്തിൽ ബാധകമാക്കാവുന്നതാണ് എന്നാണ്. ഇങ്ങനെ വിധിച്ച ശേഷം, വിയോജിപ്പുള്ള അവാർഡിൽ പ്രകടിപ്പിച്ച കാഴ്ചപ്പാടാണ് കൂടുതൽ അനുയോജ്യമെങ്കിലും, താൻ ആ കാഴ്ചപ്പാടിനാണ് മുൻഗണന നൽകുന്നതെങ്കിലും, ഭൂരിപക്ഷം നൽകിയ അവാർഡ് സ്വീകാര്യമായ ഒരു

18 (2019) 15 SCC 131.

കാഴ്ചപ്പാടായതുകൊണ്ട്, കോടതിയ്ക്ക് നടത്താവുന്ന ഇടപെടലിന്റെ പരിധി പരിമിതമായതിനാൽ വകുപ്പ് 34 ഹർജി തള്ളുന്നു എന്നും സിംഗിൾ ജഡ്ജി പ്രസ്താവിച്ചു. ഡൽഹി ഹൈക്കോടതിയുടെ ഡിവിഷൻ ബെഞ്ചിന് മുമ്പാകെ സമർപ്പിച്ച വകുപ്പ് 37 അപ്പീലും 2017 ഏപ്രിൽ 3-ലെ അപവദിത വിധിന്യായത്തിലൂടെ ഇതേ ഫലമാണ് നൽകിയത്. [സ്സാൻഗ്യോംഗ് എഞ്ചിനീയറിംഗ് ആൻഡ് കൺസ്ട്രക്ഷൻ കോ. ലിമിറ്റഡ് v. എൻ.എച്ച്.എ.ഐ, 2017 SCC OnLine Del 7864 : (2017) 240 DLT 711]."

ഈ കോടതി അവാർഡ് റദ്ദാക്കി. എന്നിരുന്നാലും, വിധിന്യായത്തിലെ ഖണ്ഡിക **77**-ൽ കോടതി താഴെ പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ വിധിച്ചു:

> **"77.** ഡൽഹി ഹൈക്കോടതിയിലെ സിംഗിൾ ജഡ്ജിയുടെയും [സ്സാൻഗ്യോംഗ് എഞ്ചിനീയറിംഗ് ആൻഡ് കൺസ്ട്രക്ഷൻ കോ. ലിമിറ്റഡ് v. എൻ.എച്ച്.എ.ഐ, 2016 SCC OnLine Del 4536] ഡിവിഷൻ ബെഞ്ചിന്റെയും [സ്സാൻഗ്യോംഗ് എഞ്ചിനീയറിംഗ് ആൻഡ് കൺസ്ട്രക്ഷൻ കോ. ലിമിറ്റഡ് v. എൻ.എച്ച്.എ.ഐ, 2017 SCC OnLine Del 7864 : (2017) 240 DLT 711] വിധിന്യായങ്ങൾ റദ്ദാക്കിയിരിക്കുന്നു. തൽഫലമായി, ഭ്രരിപക്ഷ അവാർഡും റദ്ദാക്കുന്നു. 1996-ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 34-ന്റെ സ്കീം അനുസരിച്ച്, ഭ്രരിപക്ഷ അവാർഡ് വഴി തീർപ്പാക്കിയ തർക്കങ്ങൾ പുതിയൊരു മദ്ധ്യസ്ഥതയ്ക്ക് വീണ്ടും റഫർ ചെയ്യേണ്ടി വരും. ഇത് വലിയ കാലതാമസത്തിന് കാരണമാവുകയും, നിയമപ്രകാരമുള്ള മദ്ധ്യസ്ഥത പ്രക്രിയയിലൂടെ തർക്കങ്ങൾ വേഗത്തിൽ പരിഹരിക്കുക എന്ന

1996-ലെ നിയമത്തിന്റെ പ്രധാന ലക്ഷ്യങ്ങളിൽ ഒന്നിന് വിരുദ്ധമാവുകയും ചെയ്യും. അതിനാൽ, കക്ഷികൾക്ക് പൂർണ്ണ നീതി ഉറപ്പാക്കുന്നതിനായി, ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയുടെ അനുച്ഛേദം **142** പ്രകാരമുള്ള കോടതിയുടെ അധികാരം ഉപയോഗിച്ച്, കൂടാതെ കക്ഷികൾ തമ്മിലുള്ള കരാറിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള ഫോർമുലയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ അപ്പീൽവാദിയ്ക്ക് ക്ലെയിം അനുവദിക്കുന്ന ഒരു ന്യൂനപക്ഷ അവാർഡ് നിലവിലുണ്ട് എന്ന വസ്തുത കണക്കിലെടുത്ത്, കോടതി ന്യൂനപക്ഷ അവാർഡ് ശരിവെക്കുകയും, ഈ അവാർഡ് പലിശ സഹിതം ഇപ്പോൾ നടപ്പിലാക്കണം എന്ന് പ്രസ്താവിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ന്യൂനപക്ഷ അവാർഡ്, ഖണ്ഡിക **11**-ലും **12**-ലും ഇപ്രകാരം പറയുന്നു:

> **"11.** അതിനാൽ, ക്ലെയിമന്റിന്റെ/അവകാശവാദിയുടെ ക്ലെയിം പൂർണ്ണമായി കോടതി അനുവദിക്കുന്നു .
>
> **12.** ചെലവുകൾ — കക്ഷികൾക്ക് തുകയൊന്നും അനുവദിക്കുന്നില്ല. ഓരോ കക്ഷിയും അവരവരുടെ ചെലവ് വഹിക്കണം."

സ്സാൻഗ്യോംഗ് കേസിൽ, കക്ഷികൾക്ക് പൂർണ്ണ നീതി ഉറപ്പാക്കുന്നതിനായി, ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയുടെ അനുച്ഛേദം 142 പ്രകാരമുള്ള അധികാരം ഉപയോഗിച്ചുകൊണ്ട്, ഈ കോടതി വിയോജിപ്പുള്ള മദ്ധ്യസ്ഥന്റെ കാഴ്ചപ്പാട് ശരിവെക്കുകയുണ്ടായി. ഖണ്ഡിക 77-ൽ ഈ അധികാരം ഉപയോഗിച്ചതിന്റെ കാരണം പറയുന്നുണ്ട്: മറ്റൊരു മദ്ധ്യസ്ഥത നടത്തുകയാണെങ്കിൽ ഉണ്ടാകാൻ സാധ്യതയുള്ള വലിയ കാലതാമസം ഒഴിവാക്കുക എന്നതായിരുന്നു അതിലൊന്ന്. കേസിലെ വസ്തുതകളും ആർബിട്രേഷൻ നിയമപ്രകാരം

തർക്കങ്ങൾ വേഗത്തിൽ പരിഹരിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യവും മനസ്സിൽ വെച്ചുകൊണ്ടാണ് ഈ കോടതി **സ്സാൻഗ്യോംഗ് കേസിൽ** അസാധാരണമായ അധികാരം പ്രയോഗിച്ചത്.

(എഫ്) നിയമപ്രകാരം, ട്രൈബ്യൂണലിലെ ഭൂരിപക്ഷം അംഗങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിച്ച അവാർഡ് കോടതി റദ്ദാക്കുകയാണെങ്കിൽ, അടിസ്ഥാന തർക്കങ്ങൾ ഉചിതമായ നടപടിക്രമങ്ങളിലൂടെ പുതുതായി തീർപ്പാക്കേണ്ടതുണ്ട്.

ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം, കോടതിക്ക് ഒന്നുകിൽ ഫയൽ ചെയ്ത ആക്ഷേപങ്ങൾ തള്ളിക്കൊണ്ട് അവാർഡ് ശരിവെക്കാം, അല്ലെങ്കിൽ ഉപവകുപ്പുകൾ (2) ഉം (2 എ) ഉം പ്രകാരമുള്ള കാരണങ്ങൾ നിലവിലുണ്ടെങ്കിൽ അവാർഡ് റദ്ദാക്കാം. ഒരു ആർബിട്രൽ അവാർഡ് ഭേദഗതി ചെയ്യാൻ കോടതിക്ക് അധികാരമില്ല.

മക്ഡെർമോട്ട് ഇൻറർനാഷണൽ ഇൻക്. v. ബേൺ സ്റ്റാൻഡേർഡ് കോ. ലിമിറ്റഡ് എന്ന കേസിൽ ഈ കോടതി താഴെ പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ വിധിച്ചു:

> "52. 1996-ലെ നിയമം വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നത്, നീതി ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് വേണ്ടി ആർബിട്രേൽ അവാർഡുകളുടെ മാത്രം പരിശോധനയ്ക്കായുള്ള കോടതികളുടെ മേൽനോട്ടപരമായ ചുമതലയാണ്. കബളിപ്പിക്കൽ അല്ലെങ്കിൽ മദ്ധ്യസ്ഥരുടെ പക്ഷപാതം, സ്വാഭാവിക നീതിയുടെ ലംഘനം തുടങ്ങിയ ചില പ്രത്യേക സാഹചര്യങ്ങളിൽ മാത്രമേ കോടതിയുടെ ഇടപെടൽ വിഭാവനം ചെയ്യുന്നുള്ളൂ. കോടതിക്ക് മദ്ധ്യസ്ഥരുടെ പിഴവുകൾ തിരുത്താൻ കഴിയില്ല. അവാർഡ് റദ്ദാക്കാൻ മാത്രമേ കഴിയൂ. കക്ഷികൾക്ക് താൽപ്പര്യമുണ്ടെങ്കിൽ മദ്ധ്യസ്ഥത വീണ്ടും തുടങ്ങാൻ

അതോടെ കക്ഷികൾക്ക് അവസരം ലഭിക്കും. അതിനാൽ, ഈ വ്യവസ്ഥയുടെ സ്കീം ലക്ഷ്യമാക്കുന്നത് കോടതിയുടെ മേൽനോട്ടപരമായ പങ്ക് ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ നിലയിൽ നിലനിർത്താനാണ്. കരാറിലെ കക്ഷികൾ, മദ്ധ്യസ്ഥത/ആർബിട്രേഷൻ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിലൂടെ കോടതിയുടെ അത്തരം അധികാരപരിധി ഒഴിവാക്കാൻ ബോധപൂർവമായ തീരുമാനമെടുക്കുന്നതിനാലും, മദ്ധ്യസ്ഥത നൽകുന്ന വേഗതയും അന്തിമത്വവും അവർ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നതുകൊണ്ടും ഇത് ന്യായീകരിക്കാവുന്നതാണ്."

5. നിയമം നിലവിലെ വസ്തുതകളിൽ പ്രയോഗിക്കുമ്പോൾ, മദ്ധ്യസ്ഥത നടപടികൾ പരിശോധിച്ചതിൽ നിന്ന്, അവാർഡ് 2018 ഏപ്രിൽ 27-ന് പ്രഖ്യാപിച്ചുവെങ്കിലും, അവാർഡിന്റെ ഒപ്പിട്ട പകർപ്പ് കക്ഷികൾക്ക് 2018 മെയ് 19-ന് മാത്രമാണ് നൽകിയത് എന്ന് കോടതി കണ്ടെത്തി. ട്രിബ്യൂണലിന്റെ നടപടിക്രമപരമായ ഉത്തരവുകൾ വെളിപ്പെടുത്തുന്നത്, 2018 ഏപ്രിൽ 27 എന്ന തീയതിയിൽ, അവാർഡിലെ ഏതെങ്കിലും കണക്കുകൂട്ടലിലെ, ക്ലറിക്കൽ, അല്ലെങ്കിൽ അച്ചടി പിശകുകൾ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതിനായി അവാർഡിന്റെ ഒരു പകർപ്പ് മാത്രമാണ് കക്ഷികൾക്ക് നൽകിയത് എന്നാണ്. മൂന്നാമത്തെ മദ്ധ്യസ്ഥൻ വിയോജിച്ചു എന്നും അദ്ദേഹം തന്റെ അഭിപ്രായം പ്രത്യേകമായി നൽകുമെന്നും രേഖപ്പെടുത്തി. തുടർന്ന് നടപടികൾ 2018 മെയ് 12-ലേക്ക് വെച്ചു.

2018 മെയ് 12, ഈ തീയതിയിൽ മൂന്നാമത്തെ മദ്ധ്യസ്ഥൻ തന്റെ വിയോജിപ്പ് അറിയിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അഭിപ്രായം പ്രഖ്യാപിച്ചു. വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായത്തിലെ ഏതെങ്കിലും അച്ചടിയിലുള്ളതോ ക്ലറിക്കലായതോ ആയ പിശകുകൾ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതിനും നടപടിക്രമങ്ങളുടെ യഥാർത്ഥ രേഖകൾ കക്ഷികൾക്ക്

കൈമാറുന്നതിനും വേണ്ടി ട്രൈബ്യൂണൽ കേസ് 2018 മെയ് 19-ലേക്ക് മാറ്റി.

2018 മെയ് 19, ഈ തീയതിയിലാണ് ഒപ്പിട്ട അവാർഡിന്റെയും വിയോജിപ്പുള്ള അഭിപ്രായത്തിന്റെയും പകർപ്പുകൾ, യഥാർത്ഥ രേഖകൾക്കൊപ്പം കക്ഷികൾക്കും മദ്ധ്യസ്ഥർക്കും കൈമാറിയത്. ഈ ദിവസം ട്രൈബ്യൂണൽ നടപടികൾ അവസാനിപ്പിക്കാൻ ഉത്തരവിട്ടു.

6. അവാർഡിനെതിരെ ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സമയപരിധി കണക്കാക്കേണ്ടത് അവാർഡിന്റെ ഒപ്പിട്ട പകർപ്പ് കക്ഷികൾക്ക് ലഭ്യമാക്കിയ തീയതി മുതലാണ് എന്ന ഉറച്ച അഭിപ്രായമാണ് കോടതിയ്ക്കുള്ളത്. നിലവിലെ കേസിൽ ഇത് 2018 മെയ് 19 ആണ്.

7. 2018 മെയ് 19 മുതൽ കണക്കാക്കുകയാണെങ്കിൽ, വകുപ്പ് 34(3) നിർദ്ദേശിക്കുന്ന സമയപരിധിക്കുള്ളിൽ തന്നെയാണ് ആക്ഷേപങ്ങൾ ഫയൽ ചെയ്തത് എന്നത് അംഗീകരിക്കപ്പെട്ട നിലപാടാണ്. ഒപ്പിട്ട അവാർഡ് ലഭിച്ച തീയതി മുതൽ കണക്കാക്കുമ്പോൾ, നിലവിലെ കേസിൽ ആക്ഷേപങ്ങൾ വകുപ്പ് 34(3) പ്രകാരമുള്ള സമയപരിധിക്കുള്ളിൽ തന്നെയാണ് ഫയൽ ചെയ്തത് എന്നത് തർക്കമില്ലാത്ത കാര്യമാണ്.

8. മേൽപ്പറഞ്ഞ വസ്തുതകളുടെയും സാഹചര്യങ്ങളുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ, അപ്പീൽ വിജയിക്കപ്പെടേണ്ടതാണ്. അതനുസരിച്ച്, ഹരിയാനയിലെ ഹിസാർ ജില്ലാ സെഷൻസ് ജഡ്ജിയുടെ 2019 ഫെബ്രുവരി 14-ലെ വിധിന്യായവും പഞ്ചാബ് & ഹരിയാന ഹൈക്കോടതിയുടെ 2019 ഡിസംബർ 11-ലെ അപവദിത ഉത്തരവും റദ്ദാക്കുന്നു.

9. 1996-ലെ ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസിലേഷൻ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 34 പ്രകാരം ഫയൽ ചെയ്ത ആർബിട്രേഷൻ. ഹർജി. നമ്പർ. 316/2018 നിയമപ്രകാരം മെറിറ്റിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ തീർപ്പാക്കുന്നതിനായി ഹരിയാനയിലെ ഹിസാർ ജില്ലാ സെഷൻസ് ജഡ്ജിയുടെ കോടതി ഫയലിലേക്ക് പുനഃസ്ഥാപിക്കുന്നു.

തീർപ്പാക്കാനുള്ള നിലവിലുള്ള എല്ലാ അപേക്ഷകളും തീർപ്പാക്കി. അതനുസരിച്ച് ഉത്തരവിട്ടിരിക്കുന്നു.

അങ്കിത് ഗ്യാൻ അപ്പീൽ അനുവദിച്ചു.